

CHRISTO-

A Soproni Evangélikus
Egyházközség lapja

ingyenes kiadvány

PHOROS

XXVI. évfolyam, 1. szám

2019. böjt – Fastenzeit 2019

Örömhír megrepedt nádszálaknak – nekünk

„A megrepedt nádszálát nem törí össze, a füstölgő mécsest nem oltja ki, hűen hirdeti a törvényt. Nem alszik ki, és nem törik össze, míg a törvénynek érvényt nem szerez a földön.” (Ézs 42,3–4)

Sokszor vágyunk az igazságtételre. Hogy mindenki megkapja megérdemelt jutalmát vagy büntetését. A prófécia szerint a messiás végre azért jön, hogy érvényt szerezzen Isten rendjének. Ez viszont másféle rend, mint ami a világban uralkodik, vagy mint amit mi várnánk sokszor. A világ rendje az, hogy a gyengét le kell győzni. Irgalom nélkül a megre-

pedt nádnek és a füstölgő mécsesnek csak egyféle sorsa lehetne, a pusztulásé. A böjti idő azt a Jézust állítja elénk, aki nem ítélni jött, hanem irgalmazni, vigasztalni. Neki olyan nagy a hatalma, hogy még a gyengéket, a mások által leírtakat is fel tudja használni. Ő nem tör pálcat a gyengék fölött. Ennek a jelentőségét akkor ismerjük fel, amikor rájövünk, hogy a megrepedt nádszálak eltörése és a füstölgő mécsesek kioltása minket sem hagyja épségben. De ő éppen az értéktelennek bélyegzettekért jött, hogy őket megkeresse és megtartsa.

„A megrepedt nádszálát nem törí össze, a füstölgő mécsest nem oltja ki”, de ő maga vállalja az

összetöretés és kioltás sorsát. A hatalmas Úr eltörhető nádszálként, kioltható mécsesként érkezett ebbe a világba. A böjti idő azt a Jézust állítja elénk, aki fölött pálcat törtek, aki fölött kimondták a halálos ítéletet. Társa ő minden gyengének és szenvedőnek. Kezébe nádszálát adtak, amit aztán a fejéhez csapkodtak. De az ő kezében a gyenge nádszál mégis királyi jogarrá változott. Szelídsége gyengeségnek tűnhet, de ő valóban uralkodik, országa tényleg létezik. Nincs más reményünk, csak az ő irgalma, amivel az ő kezében a mi gyengeségünk és töredékességünk is erővé változik.

Tóth Károly

Beköszönő

Szeretettel köszöntöm az Olvasót!

A böjti idő kezdetén újra nyugalomra, csendre és belső figyelemre kapunk időt, önmagunk vizsgálatára, Istennel való kapcsolatunk rendezésére. Istentiszteleteink éppúgy segíthetnek ebben mint otthoni elcsendesedéseink, igelvasásunk. A Christophoros böjti száma, benne többek között *Luther Márton* gondolatai is ehhez kínálnak segítséget.

Gyülekezetünk több tagja is személyes szavakkal vall hitéről, gyülekezeti alkalmainkon kapott élményeiről. Gyülekezetünk korábbi német lelkésze, *Jakob Kruse* visszatekintése és jelenlegi burgenlandi szolgálatáról szóló beszélgetés a német oldalakon olvasható, akárcsak

dr. Zsuppán Sándor gondolatait a tudomány és a hit kapcsolatáról.

Mostani lapszámunkban emlékezünk meg az elmúlt évben gyülekezetünkben kötött házasságokról, itteni keresztelesekről, és azokra is gondolunk, akiket hazahívott mennyei Urunk. Szeretettel hívogatunk a virágvasárnapos televíziós istentiszteletre, böjti evangélizációnkra, és az istentiszteleti rendben is látható valamennyi istentiszteletünkre.

Tartalmas időtöltést, jó olvasást kívánok!

Pelikán András

Lélek-zet

Miattam, helyettem, érettem

„Betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat hordozá.” (Ézs 53,4)

Milyen világos és hatalmas ige ez! Krisztus szenvedését a mi betegségünk és fájdalmunk okozza. Amit nekünk kellett volna örökké hordoznunk, azt ő hordozta. A fájdalom, amit mi érdemeltünk, hogy örök halállal haljunk, étlen-szomjan kínlódjunk, mind-mind Őrajta van. Szenvédése engem, téged – valamennyiünket illet, mert hiszen értünk

történt, s nekünk vált javunkra. Mi pedig azt hittük, hogy Isten ostorozza, veri, kínozza.

Úgy is van. Hiszen Mózes maga mondja: „Átkozott minden, aki fán függ!” Ezért szidalmazták kárhozottnak, átkozottnak. Magán sem tud segíteni, hogyan tudna másokon?! De rosszul látták. Mert hiszen a mi fájdalmainkat hordozta. Külső

látszatra mintha átkozott lett volna. Voltaképpen pedig a mi fájdalmainkat hordozta. „Azért van rajta büntetés, hogy békességünk legyen, és az Ő sebeivel gyógyultunk meg.” Ő bűnhődik, miénk a béke. Mi haragítottuk meg Istent, s Ő vezekelt érte, hogy bűneinktől megváltva, békességhez jussunk. Néki szenvedni kell, mi pedig megmenekültünk. Mily gyalázatos volna ekkora szeretetet és irgalmasságot csak úgy elfelejteni!

Luther Márton (Jer, örvendjünk keresztények!, 154. o.)

Isten útja a világhoz

„És tanítani kezdte őket, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, és el kell vettetnie a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól, és meg kell öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia.” (Mk 8,31)

Isten országa úgy jött közel, hogy Jézus szenved, elvettetik, meghal és feltámad. Ez Isten útja a világhoz. Nem isteni fenségében, hanem a halálba menő Jézus alacsonyságában nyilatkoztatja ki magát és szólítja meg az embert. Ez a summája és kulcsa az igének, amit Jézus hirdet, s így lesz nyilvánvalóvá személyének titka is. Ezért nem tudják Jézust elegendő módon kifejezni sem a csodák, sem valamely rangos messiási cím, amelyek őt közvetlenül emberfeletti, isteni szférába akarják

emelni, kikerülve „a kereszt botrányát”. Ő éppen abban és úgy isteni, hogy egészen emberi. Benne éppen azáltal van közel Isten az emberhez, hogy végigjárja az ember halálos útját. Ezért „kell” neki szenvednie és meghalnia. De ezért „kell” feltámadnia is. Mivel az ő keresztútja valóban Isten útja, azért ez az út nem a semmibe vezet, hanem az életre.

Dóka Zoltán

Mi az evangélium?

Elterjedt szokás az, hogy az evangéliumokat könyvekben számoljuk, s „a négy evangéliumnak” nevezzük őket. Ez onnan ered, hogy nem tudjuk, mi áll Pál és Péter leveleiben, s az ő tanításukat mintegy az evangéliumok függelékének tekintjük, amit Jeromos egyik prologusa is sugall. Ennél is átkosabb szokás az, hogy az evangéliumokat és a leveleket törvénykönyveknek tekintjük, amelyekből megtanítható, mit kell tennünk, s amelyek Krisztus tetteit csakis példaképpen állítják elibénk. Ahol hát ez a két tévhit befészkelte magát a szívekbe, ott sem az evangéliumot, sem a leveleket nem forgatják haszonnal és a keresztény hit épülésére: merő pogányok maradunk, akárcsak voltunk.

Ezért kell tudnunk, hogy csak egy evangélium van, ám ezt több apostol megírta. Pál és Péter minden egyes levele, ráadásul Lukács könyve, az Apostolok cselekedetei is evangélium, még ha nem is írják le Krisztus minden tettét és szavát, hanem az egyikben erről vagy arról kevesebbet találunk, mint a másokban. Egy sincs a négy nagy evangélium között, amely mindent tartalmazna, s nem is kell tartalmaznia. Az „evangélium” nem más, mint egy Krisztusról szóló beszéd vagy történet. Az emberek közt is megeskik, hogy ha valaki könyvet ír egy királyról vagy fejedelemről, hogy mit tett vagy mondott az, és mi történt vele a maga korában, ez többféle módon is megírható: hosszán és röviden. Így van az evangéliummal is, nem más ez, mint egy krónika, történet, elbeszélés Krisztusról, hogy ki ő, mit tett; mit mondott, és mi történt vele, s ezt az egyik rövidebben, a másik hosszabban, az egyik így, a másik pedig

Reményik Sándor: A kereszt fogantatása

*A Szentlélek nagy fergeteg-köpenyben
A Libanonra szállott.*

*A Libanon csúcsán egy cédrus állott.
Törzse obeliszk, feje korona.*

*A Szentlélek ráharsogott: Te fa!
Máriától, a Szűztől most jövök,
Csirázik immár az Isten fia,
És áldott ő az asszonyok között.*

*Most rajtad a sor: im, vihar-kezemmel
Megáldalak: légy terhes a kereszttel!*

*Légy te is áldott minden fák között,
Érezd, hogy nő benned a fészület,
Éveid: a Megváltó évei,*

Míg utatok egykor összevezet.

*Rajtad csorogjon végig Krisztus vére,
Kidöntve majd magányod vadonából
Állítsanak a világ közepébe.*

*Ott állj majd minden árva faluvégén,
Ott függj a cellák kietlen falán,
Ős-fádnak ezer apró másaképen.*

*Forgácsolódj szét millió darabra,
A Szabadító tekintsen le rólad*

*Millió megbilincselte életrabra,
A Szentlélek nagy fergeteg-köpenyben*

*Tovazúgott a Libanon felett,
Zúgásában ezer fa reszketett,*

Ordító erdőn ment harsogva át,

*Csak egy fa értette meg a szavát, –
Lehajlott óriási koronája:*

Kereszt-sorsának megadta magát.

úgy írja le. Az evangélium legrövidebb megfogalmazása ugyanis ez: Krisztus Isten Fia, értünk ember lett, meghalt és feltámadt, a mindenség ura lett. Pál következetesen ennyit vesz föl a leveleibe, mellőzi az összes csodát és Jézus életét, amelyek a négy evangéliumban olvashatók, ám ez mégis bőségesen elegendő arra, hogy a teljes evangéliumot összefoglalja, ahogy ez a Római levél üdvözlésében is pompásan látható, ahol elmondja, mi az evangélium: „Pál, Krisztus Jézus szolgálja, elhívott apostol, akit az Isten kiválasztott arra, hogy hirdesse evangéliumát, amelyet prófétái által szent iratokban előre megígért. Az ő Fiáról szól ez az evangélium, aki test szerint Dávid utódaitól származott, a Szentlélek szerint pedig a halálból való feltámadásával Isten hatalmas Fiának bizonyult. Ez a Jézus Krisztus a mi Urunk” stb. (Róm 1,1–4)

Ebből láthatod, hogy az evangélium Krisztusról szóló beszéd: Isten és Dávid Fia ő, meghalt, feltámadt és uralkodik, ez az evangélium summa. Ahogy tehát Krisztus is csak egy van, úgy evangélium sem lehet több. Mivel Pál és Péter nem tesznek mást, mint hogy Krisztust tanítják az említett módon, ezért leveleik sem nevezhetők másnak, mint evangéliumnak. S persze a próféták is, akik az evangéliumot hirdették, és előre megígérték Krisztust – amint Pál megjegyzi itt (Róm 1,2), s mindenki tudja –, ahol Krisztusról beszélnek, ott az ő tanításuk is a tiszta, igaz evangélium, akár Lukács vagy Máté is írhatta volna. Amikor például Ézsaiás elmondja (Ézs 53,2kk), hogyan kellett Krisztusnak értünk meghalnia és bűneinket hordoznia, az a legtisztább evangélium. Komolyan mondom: aki nem osztja ezt a nézetet, annak sohasem lesz az Írás világos, s képtelen lesz felfogni a hit alapját.

Másodszor: ne csinálj Krisztusból Mózeset, mintha a többi szenthez hasonlóan ő is csak taní-

tását és példáját állítaná elénk, mintha az evangélium tankönyv vagy törvénykönyv volna. Ezért Krisztust: igéjét, művét és szenvedését kétféleképpen kell megközelítened. Először mint követendő példát, ahogy Péter mondja: „Krisztus szenvedett értetek, és példát hagyott rátok.” (1Pt 2,21) Ahogyan őt látod imádkozni, böjtölni, az embereken segíteni és szeretni, neked is ugyanúgy kell bánnod felebarátoddal. De ez a legkevesebb az evangéliumban, ettől még nem kellene „evangéliumnak” hívnunk. Krisztusból így nem lenne több hasznod, mint bármelyik másik szentből: élete messze van, nem segít rajtad, egyszóval a jó modor nem tesz kereszténnyé, legfeljebb képmutatóvá. Ezen tovább kell lépned, még ha hosszú időn keresztül a legjobbakat tanulhattad is a prédikációkból (noha ezek sem bizonyultak mindig elegendőnek).

Az evangélium veleje és alapja az, hogy mielőtt példát vennél Krisztusról, felismered és elfogadod őt mint Isten ajándékát és adományát, amely immár a tiéd. Oly módon, hogy mikor látod vagy hallod, hogy valamit tesz vagy elszenved, akkor nem kételkedsz benne, hogy ő, Krisztus maga e tetteivel és szenvedésével együtt a tiéd, s minderre ugyanúgy hagyatkozhatasz, mintha te tetted volna, igen, mintha te magad volnál Krisztus. Lásd, ez a helyesen fölismert evangélium, ez Isten túlaradó jósága, mit egyetlen próféta, apostol vagy angyal sem ábrázolt teljes egészében, s egy szív sem volt képes eléggé csodálni és megragadni. Ez Isten irántunk való szeretetének hatalmas tüze, ettől lesz szívünk és lelkünk boldog, magabiztos és elégedett, ezt hirdeti a keresztény hit. Ezért hívják az ilyen igehirdetést „evangéliumnak”, ami németül annyit tesz, hogy „vigasztaló örömhír”, s erről a hírről nevezték az apostolokat a tizenkét hírnöknek.

Erről mondja Ézsaiás: „egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk.” (Ézs 9,6) Ha nekünk adatik, akkor a miénk, ezért úgy kell kezelünk, mint a sajátunkat. Továbbá a Római levél: „hogyne ajándékozna nekünk Fiával együtt mindent?” (Róm 8,32) Lásd, ha Krisztust elfogadod mint neked örökbe szánt ajándékot, és ebben nem kételkedsz, akkor vagy keresztény. Ez a hit vált meg téged bűntől, haláltól és pokoltól, ennek segítségével győzol le mindent. Ő, nem lehet erről eleget beszélni, kár, hogy az ilyen prédikációra nem hallgat a világ, még ha mindennap is hirdetik neki az evangéliumot.

Ha már elfogadtad Krisztust mint üdvösséged alapját és velejét, akkor következik a második pont, hogy példát végy róla, s úgy szenteld magad felebarátod szolgálatára, ahogyan – mint látod – ő neked szentelte magát. Lásd, ettől kap

„A törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jött el.” (Jn 1,17)

erőre a hit és a szeretet, ezzel teljesedik be Isten parancsolata, ekkor tud az ember boldogan és félelem nélkül bármit megtenni és elviselni. Vedd hát észre: Krisztus mint ajándék a hitedet táplálja és kereszténnyé tesz téged; ugyanő viszont mint példakép tetteidet irányítja. Cselekedeteid nem tesznek téged kereszténnyé, hisz éppen azért származhatnak tőled, mert már korábban kereszténnyé lettél. Ahogy az ajándék és a példakép különböznek egymástól, ugyanúgy különböznek a hit és a cselekedetek. A hitben nincs semmi személyes, nem tartalmaz mást, mint Krisztus életét és művét. A cselekedetekben már van valami, ami tőled ered, ők maguk viszont nem a tieid, hanem a felebarátodéi.

Ebből is látod hát, hogy az evangélium nem törvénykönyv vagy szabályzat, amely cselekedeteket követel tőlünk, hanem isteni ígéretek könyve, amelyben Isten Krisztusban megígéri, felajánlja és nekünk ajándékozza minden jótéteményét. Az, hogy Krisztus és az apostolok sok hasznos tanítást is adnak nekünk, s a törvényt is magyarázzák, ugyanolyan jótétemény, mint Krisztus más cselekedetei, hisz a helyes tanítás nem éppen megvetendő ajándék. Ezért is látjuk, hogy ő nem fenyeget és kényszerít minket, mint Mózes a maga könyvében, vagy ahogy a törvényeknél megszoktuk, hanem szelíden és szeretettel tanít, egyszerűen elmondja, mit tegyünk, mit kerüljünk, mi vár a gonoszokra és a jókra, senkit sem szorongat vagy erőltet. Olyan gyengéden tanít, hogy inkább lelket önt belénk, mintsem parancsolgat, mikor ezzel kezdi: „boldogok a szegények”, „boldogok a szelídek” (Lk 6,20; Mt 5,5) stb. Az apostolok is általában ezeket a szavakat használják: intelk, kérlek, könyörgök stb. Mózes azonban így beszél: megparancsolom, megtiltom, s emellett fenyegeti és szörnyű büntetésekkel riogatja a népet. Ha megszívleled ezt a tanítást, haszonnal fogod olvasni és hallgatni az evangéliumot.

Ha felütöd az evangéliumot, és olvasod, hogyan ment Jézus ide meg oda, vagy hogyan vittek hozzá valakit, akkor vedd észre, hogy ez prédikáció, amelyben hozzád jön el ő, vagy amely téged visz el hozzá. Az evangéliumot hirdetni ugyanis nem más, mint hogy Krisztus eljön hozzánk, vagy hogy minket Krisztushoz visznek. Ha látod, mit tesz ő, s hogy mindenkinek segít, akihez elmegy, vagy akit elvisznek hozzá, akkor tudd meg, hogy a hit ugyanezt teszi benned, s a te lelkednek ő ugyanígy segít és javára van az evangélium révén. Ha elfogadod mindezeket a jótéteményeket (azaz hiszel az ő jóságában és segítségében), akkor bizonytalanság a tiéd is lesz, akkor ajándékba kaptad Krisztust. Ezért is kell aztán

példát vened róla, s felebarátoddal úgy bánnod, hogy te magad is ajándék és példakép lehess neki. Erről mondja Ézsaiás: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népem! – mondja Istenetek. Szóljátok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek neki, hogy letelt rabsága, bűne megbocsátott, hiszen kétszeresen megfizetett az Úr keze minden vétkeért” stb. (Ézs 40,1-2) Ez a kétszeres fi zetség az a két dolog, amelyet Krisztusban kapunk: ajándék és példakép, ezekre utal a dupla örökrész is, amely Mózes elsőszülött fiának jár a törvény értelmében (5Móz 21,17), s több más előkép is.

Mégis szégyen és gyalázat, hogy oda jutotunk mi, keresztények, s hogy annyira járatlanok vagyunk az evangéliumban, hogy nemcsak hogy nem értjük meg, hanem egyenest arra szorulunk, hogy egyéb könyvekből magyarázzák el nekünk, mit keressünk benne, s mit várhatunk tőle, holott az evangéliumok és az apostoli levelek azért íratk, hogy maguk szolgáljanak útmutatóul számunkra az Ószövetségben, s eligazítsanak bennünket a próféták és Mózes írásaiban, hogy saját szemünkkel lássuk és olvassuk, miként nyugszik a rongyokba pólyált Krisztus a jászolban, azaz: hogyan található meg a próféták könyveiben. Ezekben kell szorgalmasan tanulmányoznunk, kicsoda Krisztus, miért adatott nekünk, miféle ígéretek szólnak róla, miként hivatkozik rá minden írás, ahogy maga mondja: „Ha hinnétek Mózesnek, hinnétek nekem, mert én rólam írt ő.” (Jn 5,46) Továbbá: „Kutassátok az írásokat, mert azok rólam tesznek bizonyosságot.” (Jn 5,39) Erre gondol Pál a Római levél első fejezetében, ahol rögtön az elején, az üdvözlésben azt mondja (Róm 1,2), hogy Isten az evangéliumot a próféták által szent iratokban megígérte. Ezért hivatkoznak az evangélisták és az apostolok minduntalan a Szentírásra e szavakkal: „meg van írva”, vagy „ez azért történt, hogy a próféták könyvei beteljesedjenek” stb. Az Apostolok cselekedeteiben is, amikor a thesszalonikaiak teljes készséggel fogadták az evangéliumot, azt mondja Lukács, hogy napról napra kutatták az írásokat, hogy valóban így vannak-e ezek a dolgok (ApCsel 17,11). Levelének bevezetésében Péter ugyancsak így szól: „Ezt az üdvösséget keresték és kutatták a próféták, akik a nektek szánt kegyelemről prófétaáltak, kutatva, hogy melyik vagy milyen időről tett kijelentést a Krisztus bennük levő lelke, amikor előre bizonyosságot tett a Krisztusra váró szenvedésekről és az ezeket követő dicsőségről. Ők azt a kijelentést kapták, hogy nem maguknak, hanem nektek szolgáltak azokkal, amikről most az evangélium hirdetői prédikáltak nektek a mennyből küldött Szentlélek által, és amikbe angyalok vágyakoznak beletekinteni.” (1Pt 1,10-12)

Mi mást akarna itt Péter, mint az írásokhoz utasítani minket? Mintha e szavakkal szólna: prédikációinkban fölnyitjuk számatokra a Szentírást a Szentlélek segítségével, hogy magatok is láthatóságok és olvashassátok, mi áll benne, s melyik korról írtak a próféták; ahogy az Apostolok cselekedeteiben is állítja, hogy „a próféták is Sámuel-től és az utána következőktől fogva, akik csak szóltak, mind ezekről a napokról jövendöltek” (ApCsel 3,24). Ezért írja Lukács is, hogy Krisztus megnyitotta az apostolok értelmét, hogy értsék az írásokat (Lk 24,45). Krisztus pedig azt mondja, hogy ő az ajtó, rajta keresztül kell mennünk, s aki keresztülmegy rajta, annak az ajtóór (a Szentlélek) ajtót nyit, hogy jó legelőre és üdvösségre leljen (Jn 10,2–4). Így hát végtére igaz, hogy maga az evangélium szolgál útmutatóul és eligazítóul a Szentírásban, ugyanúgy, ahogy én ezzel az előszóval az evangéliumban igyekeztem útmutatást és eligazítást nyújtani.

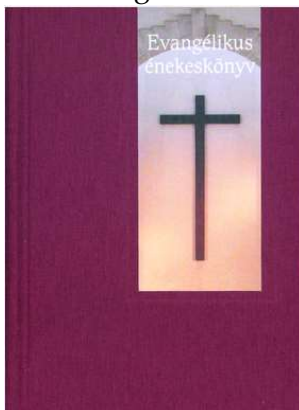
De nézd csak, milyen derék, jámbor, jó gyerekek vagyunk! Hogy ne kelljen a Szentírást tanulmányoznunk, s mindenütt Krisztus után kutatnunk, az egész Ószövetséget lekezeljük, mint ami elavult és érvényét veszítette; noha egyedül ennek „Szentírás” a neve, s az evangélium voltaképpen nem is irat, hanem szóbeli igehirdetés, amely a Szentírást fejt ki, ahogy ezt Krisztus és az apostolok tették. Ezért van az is, hogy Krisztus maga nem írt semmit, csak beszélt, s tanítása nem „Szentírás”, hanem „evangélium”, azaz „jó hír” vagy „örömhír”, amit nem a tollnak, hanem a száznak kellene továbbadnia. Mi azonban rögtön készek vagyunk arra, hogy az evangéliumból törvénykönyvet vagy szabályzatot csináljunk, Krisztusból pedig Mózeszt, a segítőből tanítót formáljunk. Milyen csapással ne sújtsa ezek után Isten ezt az eszeveszett, ostoba népet?! Méltán hagyott minket beleveszni a pápa tanításába s a többi hazugságba, hisz hátat fordítottunk a Szentírásnak, s ehelyett egy alamuszi bohóc és szélhámos dekretáléit tanulmányoztuk. Ó, adná Isten, hogy a keresztények előtt ne volna többé rejtve a tiszta evangélium, s ez a munkám is minél előbb haszontalanná és fölöslegessé válna, így azt a reményt táplálhatnánk, hogy a Szentírás is visszanyeri veleszületett méltóságát. Előszóul és tanításul legyen ennyi elég, az írásmagyarázatban többet fogunk erről beszélni. Ámen.

Luther Márton (Csepregi Zoltán fordítása, Luther válogatott művei 5. Bibliafordítás, vigasztalás, imádság)

Mire jó az énekeskönyv?

Ahhoz, hogy istentiszteleti részvételünk minél teljesebb legyen, fontos az énekeskönyv használata. De nemcsak erre jó ez a kis könyv.

A hitéletben kiegészítik egymást az istentiszteletek, a kisebb gyülekezeti közösségek alkalmi és az egyéni elcsendesedés. Ez utóbbihoz is segítséget nyújt az énekeskönyv. Egyrészt az énekek szövege csodálatos kincseket rejt, érdemes

elmélyültebben olvasgatni, átgondolni őket, mert sokszor gazdag tanítást nyújtanak hitünk tartalmáról, vigasztalást, bátorítást adnak, művészi szépségükkel gyönyörködtetnek.

Másrészt az énekek után egy komoly

imakönyvet találunk (681-775. oldal). A különböző témájú fejezetek segítséget nyújtanak az istentiszteletre, úrvacsoravételre készüléshöz (685-688., 702-707. oldal). Többféle módon is keretet adhatnak az egyéni elcsendesedésnek: Részletes gyónótükröt találhatunk (693-702. o.), aminek a végigimádkozása, végiggondolása sokkal mélyebb önvizsgálathoz segíthet, mint amennyire magunktól képesek lennénk. A Miatyánk hét kérése alapján állítottak össze egy imarendet (715-729. o.), ami a hét napjaira naponta egy-egy Luther-imádságot, reggeli, déli és esti imádságot közöl. Ezekén kívül is több mintát találhatunk reggeli és esti imádságokhoz (729-731. o.), netán olyan imatémákat is eszünkbe juttathat, amikre magunktól nem

gondolnánk. Külön gyűjteménye van a gyermekimádságoknak (743-746. o.). Különösen is fontos kapaszkodót jelenthetnek az imádságok és igék szenvedés, betegség és gyász idején (759-775. o.).

Az istentiszteleti részvételünket elmélyítheti, ha alaposabban megismerjük a liturgiát (9-69. o.), például a 11. oldalon olvasható a világszerte legelterjedtebb egyetemes, keresztény hitvallás, a Niceai hitvallás, amit mi, evangélikusok kevésbé ismerünk. Szép lenne, ha a gyónás alkalmával az egész gyülekezet együtt tudná mondani a 14. oldal alján kezdődő gyónó imádságot. Közelebb visz minket az adott ünnepnap üzenetéhez, ha a 776-777. oldalon közölt evangéliumi és levélbeli igéket kikeressük. A templomban is forgathatjuk az énekeskönyv nem énekes fejezeteit: Ha már az istentisztelet előtt pár perccel megérkezünk, vagy ha éppen a többiek vesznek úrvacsorát, a vonatkozó imádságok (685-688., 702-707. o.) olvasgatása jobban átélhetővé teheti az Istennel való találkozást. Többen úgy érkeznek az istentiszteletre, hogy nem ismerik az evangélikus szoká-

sokat (például egy-egy gyászoló család). Sokkal jobban követhető és átélhető lenne számukra az istentisztelet, ha segítséget kapnának a gyülekezeti tagoktól, és tudnánk nekik énekeskönyvet adni. (Vagy éppen arra felhívni a figyelmet, amikor nem a kijelző, hanem a fekete liturgiaszám-tábla számát kell fellapozni.)

Ezekén felül sok érdekességet találhatunk még a szimbólumok és a mutatójegyzékek segítségével is. A német nyelvű énekeskönyv még a magyarnál is tartalmasabb, azt is érdemes tanulmányozni.

Az énekeskönyv teljes tartalma az interneten is elérhető a <https://enekek.lutheran.hu> oldalon, ahol minden részletre rá is kereshetünk. Ráadásul sok ének hangfelvétele is lejátszható. Mobiltelefonra ingyenesen letölthető az „Evangélikus Énekeskönyv” alkalmazás a Google Play áruházból.

Az énekeskönyvvel sok évszázados múlt és modern, friss üzenetek olyan kincsei vannak a kezünkben, amiket sokféleképpen használhatunk, érdemes tehát alaposabban felfedeznünk.

Tóth Károly

Gyülekezetünk életéből

Mit jelent számomra az istentisztelet?

Isten hat nap alatt teremtette a világot. A hetedik napon megpihent, ami nekem is azt jelenti, hogy vasárnaponként én is megpihenek a hétköznapi gondoktól, rohanásokból, és őneki szenteljem a vasárnapot. A hétköznapiakon is gondolok rá, és imádkozom hozzá családomért, embertársaimért, gyülekezetünkért és még sok mindenért. Maga az istentisztelet sok mindent ad nekem: lelki nyugalmat, feltöltődést és az úrvacsorában lelki békét a templom csendjében. Erőt a következő héten, megpróbáltatásaimban és gondjaimban, mert Isten velem van.

Úgy, mint veled, kedves testvérem. Bizonyára Te is megtapasztaltad, hogy életed során mennyi jót és szeretetet kaptál tőle, mert irgalmas és kegyelmes. Szeretete hosszú, várja, hogy ennek a szép nagy templomnak ne üres padosrai hallgassák az igét, hanem megteljenek, idősebbekkel, de főleg fiatalokkal. Örül a lelkem, ha látok fiatalokat is. Téged is vár és hív, testvérem, a közösségben, hogy együtt dicsérjük és magasztaljuk szent nevét

vasárnapról vasárnapra, hogy te is megtapasztald az ő végtelen jóságát.

Segítsünk a betegeknek, vigyük el a Christophoros újságunkat és hírlevelünket, ez is egy szolgálat.

Büszkén vállaldd fel hitedet és evangélikusságodat, mert a te hited megtart téged, és boldog leszel egy életen át. Erős vár a mi Istenünk!

Marácz Miklósné

Meghívó a filmklubba

Program: egy játékfilm megtekintése

Hely: Sopron, Színház u. 27. – Evangélikus gyülekezeti ház, 1. em. kisterem

Időpont: minden hónap 3. hétfője 18 h

Igy is lehet: tényszerűen, lényegretörően, érzelemmentesen, szűkszavúan

És így is:

Program: olyan filmeket láthatunk, melyeket a tévében, ha egyáltalán, este 11h után vetítenek. A moziban, ha egyáltalán, havonta 1x láthatóak, d.e. 10h-kor vagy este 10h után, pár hónapig.

Hely: A gyülekezeti ház kistermében jövünk össze, ahol a film vetítése előtt Mühl Aladár csodálatos képeiben gyönyörködhetünk, újabb és újabb részleteket, szépségeket fedezhetünk fel bennük. És beszélgethetünk.

Idő: Az esti, 6 órai harangszó hallatszik be, utána Pelikán András behúzza a függönyöket, eloltja a lámpákat. Sötét lesz, mint a moziban. És várakozásteljes csend.

Ami nincs ebben a „moziban”:

- chips vagy pattogatott kukorica
- figyelmet elterelő zacskózörgés
- kóla és hasonló, többé-kevésbé egészségtelen italok
- kényelmes fotelszerű székek

Ami van:

- a film vetítése előtt várakozással teljes pillanatok, hiszen sohasem tudjuk, milyen film vár ránk. Ez mindig Pelikán András meglepetése. Kivéve:

- lehet megtekintésre érdemes filmet javasolni, ami, a lehetőségek szerint előbb-utóbb műsorra kerül

- pár bevezető mondat a filmhez, természetesen a tartalom elárulása nélkül

- ismerős arcok a gyülekezetből, de nem csak onnan, mind a filmklub lelkes látogatói, vagy azzá válnak. Minden új látogatót örömmel üdvözlünk, remélve, hogy belőle is törzslátogató lesz

- a film után gyakran csend következik, majd beszélgetés, gondolatok, vélemények megfogalmazása, saját hasonló vagy asszociálós élményeink felidézése. Sokszor meglepő módon nagyon hasonló élményeink, emlékeink kerülnek elő.

- olyan benyomásokkal térünk haza, melyek sokáig elkísérnek, sőt akár egy hónap múlva is felelevenednek pl. egy naplórészlet felolvasása, egy dal felidézése formájában.

Javasolom, jöjjenek el egyszer és győződjenek meg arról, milyen jó a gyülekezeten belül ez a közösségi forma, összejövétel. Természetesen hozhatnak magukkal bárkit, aki szereti a jó filmeket.

Sok szeretettel várunk mindenkit.

Gficzzy Erzsébet

Januárban gyülekezetünk legidősebb tagját, Tassy Istvánnét köszöntöttük 105. születésnapján. A vele és lányával folytatott beszélgetés során felidézte kedves énekét: „Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van, tenger takarja lábnyomát, szelek szárnyán suhan. Mint titkos bánya mélyiben, formálja terveit, de biztos kézzel hozza föl, mi most még rejtve itt.” Isten éltesse!

A Magyarországi Evangélikus Egyház országos presbitériumának döntése alapján egyházunkban 2020 az úrvacsora éve lesz. Ezzel is szeretnék ezt a szentséget hangsúlyosabbá tenni.

Templomunk perselyében a tavalyi év végén többször is találtunk indiai rúpiát. Hogy a felajánlás valóban célba juthasson, a Magyarországra hazalátogató Mesterházy Balázsnak adtuk át a bankjegyeket. Ő most egy indiai keresztény iskolában dolgozik, és Kodaikanalban az ottani templom perselyébe dobta be az adományt. Isten áldása legyen az adakozón és az adomány felhasználásán is!

Személyes beszámoló az „Adni, kapni jó” akcióról.

2018 november közepén – olvashatták a Testvérek a felhívást a Hírlevél és a Christophoros újságjainkban – gyűjtés indult, a Fabricius Otthon pályázata kapcsán. A 2013 óta vontatottan haladó diakóniai munkámnak ez friss lendületet adott.

A felhívás nem vert nagy visszhangot és tömegeket sem mozgatót meg, mégis amit átadtak a testvérek a Gyülekezeti Ház előterében fagyoskodó segítőknek (Zákány Terike, Grundner Erzs, Biczó Dénes és a pályázat önkéntesei Konter Zsófia és Hanzséros Mária), jelentős mennyiségű gyűjtemény lett. Igényes, kedves gondoskodást tükröző, gazdag, igazán ajándéknak való érlelmi és tisztasági szerek halmaza. Szeretetsomagok készítésében gyakorlott önkénteseink 35 részre osztották.

Az adományokkal a gyülekezet legidősebb tagjai felé fordultunk. Kilencven, majd nyolcvanöt év feletti testvéreket kerestünk a nyilvántartásunkban, hogy a kis csomaggal megtöltött látogatás kifejezhesse figyelmünket, szeretetünket. Ebben a korban legalább annyi törődést, ápolást, a testi-lelki szükségletekre irányuló gondoskodást, türelmet kívánna és érdemelne az ember, mint a parányi gyermek. De hol vagyunk képesek ugyanakkora energiát fordítani az életük lehajló szakaszába kerülő szeretteinkre?!

„Bizony mondom nektek, amennyiben megcselekedtéték az én legkisebb atyámfiai közül eggyel is, én velem cselekedtéték meg” (Máté 25.40)

Legkisebbek-e a legidősebbjeink? Mindenképpen.

Már nem tudnak jelen lenni az istentiszteleten, ezzel elszakadva érezhetik magukat ettől a közösségtől.

Egészségük a korukhoz képest jótól a sok-sok bajjal küszködésig terjed.

A magányosság érzése még azokat a ritka szerencséseket is gyötörheti, akik családban élnek, hiszen a fiatalabb generáció életvezetése gyors ritmust diktál, míg az idős ember tevékenységhez szokott, de már tehetetlen keze munka nélkül marad, s ez a feleslegesség érzését keltheti.

Aki pedig – még mindig a szerencsés! – napi, heti rendszerességgel köszönheti valamelyik családtagját, jó szomszédját, annak is lassan telik az idő s ez alatt a valódi magány a társa.

Ám aki saját ellátására, ápolására maga marad, talán a fizetett vagy kirendelt gondozóra várhat, esetleg a csak ritkán felhangzó rokoni, baráti telefoncsengésre figyel, vagy ha térben (gyakran térben nem is, de lelkileg!) messze távolodott családtagjaira gondol, annak hosszúak a napok és a gondolatok is keserűek.

Ajánlhatunk olvasmányokat, Bibliát, Útmutatót, a rádió és TV is szolgálhat időnként értékes lelki táplálékkal – de ha az érzékszervek is a korral arányban mondják fel a szolgálatot – akkor ez a támasz is lassan kiesik.

A látogatáskor – mindezek megtapasztalt igazsága mellett – jó érzést keltett, hogy lélekerős, nehézségekben edződött, bölcs emberekkel találkozhattunk. Előfordult ugyan, hogy fájdalmasan értesültünk friss halálesetről, betegségről, kór-

házba, otthonba kerülésről, a szellemi erők megroppanásáról, de zömmel az öröm volt, ami fogadott bennünket. (A megkeresettek közül néhányan nem tartottak igényt a csomagra, ez is érthető. Erősen érezhetjük úgy, hogy mások nálunk rászorultabbak. A látogatásra viszont – kettő kivételével – ők is szívesen gondoltak.)

Az ajándécsomagok egy részét a pályázat két munkása, Zsófi és Marcsi vitték egy napon, december elején. Autóval segített a szállításban Lichtl Iván. Egy testvérhez Kunstár Ágnes igazgató is ment, a többi csomagot egyenként magam vittem, hosszabb látogatással egybekötve, ez eltartott január végéig.

Az ajándék érkezését egyesek furcsállták, csodálkoztak („még soha nem kaptam így semmit”), mások úgy érezték, pontosan találtuk el a kívánást („éppen most írtam fel a vásárló listára” „pontosan ezt szerettem volna”) vagy sokallták („ennyire sok?! jutott másoknak is?”). Azután mindenütt elhangzott a köszönet, annak, aki kitalálta, aki adta, aki összegyűjtötte, aki elhozta, a lelkész urak, a gyülekezet teljessége, mind szerepeltek a hálatelt felsorolásban. Levelezőlapon, telefonon is kaptunk köszönetet.

„Kölcsön ad az Úrnak, a ki kegyelmes a szegényhez és az ő jótéteményét megfizeti neki.” (Példabeszédek 19.17.)

A fizetség azonnali! Ott, helyben kapja, aki kicsit is odaszánja magát ennek a munkának és lélekkel figyel. A lassan, vagy azonnal áradóan induló beszélgetés adja az ajándékot: a fordultatos életutak tanulságait, rádöbbenést, a szívet melegítő őszinteséget. A téma mindig, mindenütt sokrétű. Zömmel nem a jelen panaszairól szól.

Korábban, a Christophorosban megjelent beszámolómban már említettem: a gyülekezet, a város története, a történelem elevenedik meg ilyenkor. A kíméletlen XX. század, amelyben minden család regénybe kívánczó fordulatokat élt át.

Felemlgetődnek a gyermekkorból nekem is ismerős, tiszteletre méltó személyek: Ziermann, Hanzmann, Budaker, Magassy, Beyer, Weltler, Rusznyák lelkész urak és a közelmúltból Szimon János tiszteletes úr, aki mindig látogatott. Személyes ismeretség Sztehlo Gáborral („Gábor bácsi”), aki csodálatosan értett szót a fogyatékos gyermekekkel és egyszer téli kabát nélkül érkezett Piliscsabára, mert útközben elajándékozta egy fagyoskodónak.

Emlegetésre kerül az iskola – az ősrégi, a templom melletti, és a tanítók.

A díszes rajzolatú konfirmációs emléklap, bekeretezve függ a falon. Levesszük, megnézzük – mindig ott volt a helye, a barátságatlan, nehéz időkben is!

A város régi történelméhez személyes adalék: polgármester is volt az ősök között. A család barokk sírköve a Múzeum kerítésébe falazva áll.

A boldog gyermekkor. A mama. A többi Sterbenz képen is megfestett apa, aki szőlőműves és lovakkal foglalkozó ember volt, s naponta váltotta a fehér inget és fehér kötényét. A sok testvér, a családi szabályok. A szépséges Rábaköz, a meszeszerűen gyönyörű Nemeskér.

A december 6.-i nagy bombázás gyermeki emlékei, a háború alatti szaggatott tanévek, sokat változó tanítási helyek, katonakórházakká alakított épületek.

A kitelepítés nem felejthető mozzanatairól, fájdalmas családi szakadásokról szólnak nehéz történetek. Velük párhuzamosan a másik oldalon pedig: Mi telepések vagyunk, így kerültünk Sopronba.

A háború utáni idők jóvátehetetlen tettei, meghurcolások, végzetes sorsfordulók vetődnek fel.

A térség nemzetiségi, vallási összetétele reprezentálódik: én horvát vagyok, a férjem német; apai ágon horvátok vagyunk, anyain németek. Mind régi soproniak vagyunk. (És mit jelent manapság, hogy régi soproni?!) Apám katolikus volt, anyám evangélikus. A német TV-t nézem, de a magyar Útmutatót olvasom.

És egyszer hirtelen, élesen, magam is bevonodom, szinte szereplővé válok a történetben. Egyik alkalommal a gyermekkori emlék ugyanis arról szólt, hogy a határ menti kis falu minden házába tettek a fronttal érkező, erdélyi, tiszti családokat. Önkéntelenül mondom ki: mi is így jöttünk. És akkor egyetlen pillanatra eláll a lélegzet, nézzük egymást, szó nélkül. Gondolatban pedig fogalmazódik: „Tehát te voltál, aki befogadott!” „Tehát te voltál, akit befogadtunk!” És igen! Ha nem is éppen abban a faluban és nem is személy szerint, de a családok sorsát kíméletlenül taposó történelem a mindennapok szintjén valóban ez: te, engem; ti, minket. A Gondviselő jelenlétében.

A hasonló sorsok szövedéke, emlékeink átfedései, gondolatok, érzések őszinte cseréje olyan emberekkel, akikkel azelőtt személyesen sosem találkoztam – ez a családon túl nyúló, nagyobb lelki közösség bizonyosságát adja nekem. Az egyik meglátogatott testvér kérésére énekeltünk is. A kiválasztott ének Ézsaiás próféciájának egy gondolatát tartalmazza, a XVII. század elején, német nyelvterületen foglalták versbe, a Hannoveri énekeskönyvből (1657) került a mi énekeskönyvünkbe (1987-es kiadás 140.ének). És a XXI. század elején, mi, három idős hölgy Sopronban, egyikünk nehéz helyzetében, vigasztalásként

énekeltük fennhangon. „A völgyből domb legyen, Hegycsúcs a mélybe szálljon.” Maga a gyönyörű, erőt adó folytonosság

Egy 95 éves testvérünk üzenetét kell még átadnom. Először csak ennyit mondott: Filippi 4.4. Aztán feloldotta: „Örüljtek az Úrban mindenkor. Ismét mondom, örüljtek.”

Küzdelmes, hosszú életutak összegzéseként egy ilyen üzenet mi más, ha nem Filippi 4.7.! Vagyis „az Istennek békessége, mely minden értelmet felül halad...”

Köszönöm mindenkinek a segítséget és az élményt, egyben a gyülekezetnek tolmácsolom a megajándékozottak köszönetét.

Talán érezzük, további segítségre bőséggel kínálkozik alkalom és az érte járó ilyen fizetség valamennyiünk számára szívemből ajánlott lehetőség.

Paffériné Tassy Olga gyülekezeti munkatárs

Gyülekezet- és iskolatörténeti mozaik VII.

Előző részünk végén már jelzést olvashattunk a hazánkat és egyházunkat fenyegető nagy veszély viharfelhőinek közeledtéről. Előbb azonban meg kell rajzolni az akkori politikai, egyházi és társadalmi helyzetünket. A 16. század közepe a három részre szakadt Magyarország képe: nyugaton és északon a Habsburg királyságé, keleten az erdélyi fejedelemségé, a középső részen a török hódoltságé. A terület határvonala mentén egy elég széles „senki földje” húzódott, melyen a békésebb időkben tanítók, papok, kereskedők aránylag könnyen közlekedhettek.

A Habsburg-ház Magyarországot, amelynek rendi alkotmánya, önkormányzattal rendelkező vármegyéi és szabad királyválasztási joga volt, örökös tartománnyá akarta tenni. E célból a király és a magyar főpapság szövetkezett. A magyar rendi alkotmány és a protestantizmus ellen kölcsönösen támogatták egymást.

Bocskai, Bethlen és I. Rákóczi György sikeresen fogtak fegyvert a védelemre. A bécsi (1608), a linzi (1645) és a vesztfáliai (1648) békék, a katolikus tiltakozások ellenére, hazai protestantizmusunk számára biztosították a vallásszabadságot a városok, községek, jobbágyság számára, valamint a jogtalanul elvett templomok visszaadását is. III. Ferdinánd császár a háború erősödése és számára kedvezőtlen alakulása miatt törvénybe is iktatta ezen országgyűlési határozatokat. Az 1648-as békének különösen az Alsó-Ausztíára vonatkozó pontjai érintették Sopront. Az uralkodó ugyanis a svéd király kérésére megengedte, hogy az ott lakó grófok, bárók és nemesek az Ágostai hitvallás követése miatt ne legyenek kénytelenek kivándorolni; így nem kellett letelepedniük városunkban. Felső-Ausztriából és Stájerországból azonban ezután is sokan lettek Sopron lakosai.

A király azonban nem tartotta meg az általa hozott törvényt. Már 1654-ben rendelettel megtiltotta az idegen fejedelmek követeinek is, hogy Bécsben evangélikus istentiszteletet tartsanak. 1655-ben Lippay György esztergomi érsek a békekötésnek a szabad vallásgyakorlatára vonatkozó részeit ha-

tálytalanította. Mindennemű tiltakozást elutasított. Emiatt az 1662-es pozsonyi országgyűlésről a protestáns rendek ki is vonultak. A továbbiakban még jobban kiéleződött a helyzet, amikor 1664-ben I. Lipót császár a törökök felett aratott szentgotthárdi győzelem után Magyarország számára, az országgyűlés megkerülésével, Vasváron számunkra nagyon hátrányos békét kötött. A legbefolyásosabb magyar államférfiak báró Wesselényi Ferenc nádorral az élen a nemzeti függetlenség biztosítására úgy döntöttek, inkább a szultán védelme alá kell helyezni az országot, ha az a szabad királyválasztás jogát nem érinti, és szabad kül- és belpolitikát biztosít. Az összeesküvést hamarosan leleplezték. Wesselényi nádor már előzőleg meghalt. Bár a rebellió résztvevői: Zrínyi Péter, Frangepán Ferenc, Nádasdy Ferenc mind katolikusok voltak, a bécsi udvar és a klérus ezt mégis a protestánsok ellen használta fel. Fő tanácsadóik voltak ebben: Szelepcsényi György győri püspök és primás, Kollonich Lipót bécsi püspök és Zichy György soproni plébános, egyben esztergomi kanonok és jáki apát. Wittnyédy Istvánnak, a jeles, soproni ügyvédnek, aki Zrínyi Miklós belső barátja is volt, valamint erőteljes védelmezője és segítője a reformáció hazai ügyének két levelét – minden bizonnyal hamisítványt – lázadással való felbujtásként értékelte a császári-egyházi felsőbbség. Ez alkalmat adott a város evangélikussága elleni nyílt fellépésre.

Csányi János soproni polgár krónikájában arról ír, hogy 1671-ben az egész országban megindult a vallásüldözés. 1672-ben már követelték a pozsonyiaktól az evangélikusok által épített mindkét templomukat. Amikor ellenálltak, ostrommal elfoglalták azokat, négy papjukat, mint felségsértőket és lázadókat elítélték. Még ugyanabban az évben a kőszegi evangélikusoktól is elvették a nagytemplomot. Sopronban a városi tanács Nátl Lipót polgármesterrel az élen óvintézkedésként éjjelre őrséget állíttatott a Szent Mihály-templomhoz, nehogy meglepetéssel elfoglalhassák, mint a pozsonyiakét. A küzdelem azonban, ha más formában is, de megindult városunk és evangélikusságunk ellen.

Első lépésként követelték, hogy a tisztán evangélikusokból álló külső, majd a következő évben, 1673-ban azt, hogy a belső tanács is felerészben katolikusokból álljon. Ez az arány egészen a 19. századig meg is maradt. Pozsonyban teljesen megszűnt az evangélikus vallás gyakorlása. Börtönben lévő papjaikat azzal a feltétellel bocsátották szabadon, hogy mindenüktől megfosztva, azonnal önkéntes száműzetésbe mennek. Ez időben a pozsonyiak Sopronba jártak győnni, úrvacsorát venni, míg 1676-ban ezt is meg nem tiltották nekik. Ilyen okból kifolyólag telepedett le Sopronban végleg Gálffy Ádám is, gyülekezetünk egyik nagy jótevője.

A második lépés a Sopron környéki falvak templomainak erőszakkal történő elfoglalása, papjaik, tanítóik elűzése. (1674. december 21-én Balfon, december 22-én Ágfalván, december 23-án Harkán.)

A harmadik lépés a nyílt erőszakkal történő templomfoglalás kísérlete volt. Ez ugyan még az 1674. december 23-ai katonai bevetéssel nem sikerült. Nátl Lipót polgármester nem nyitotta ki a város kapuit. Csak a vizitáló püspököt és kíséretét engedték be, mondván: „katonaságra nincs szükség, mert a város hű és engedelmes az uralkodó felé. Vizitációt pedig csak az ünnepek után lehet tartani.” A katonaság próbálkozásáról idézem Payr Sándornak A Soproni Ev. Egyházközség története c. munkájából írtakat: „... az ezredes kilovagolt a magyar kapu (Potschithor) elé, ahová katonáit rendelte, s ezek most egy fehér zsebkendővel adott jelre ... a városi őrséget félre taszítva az Ezüst utcán és a piacon át az előkapu elé rontottak. Itt az ezredest 5 emberével áteresztették ugyan, de a belső hídon már nem, miközben amaz is felhúzták mögötte úgy, hogy a vitéz katona, mintegy csapdában megfogva kritikus és nevetséges helyzetbe került.” A piacon rekedt lovasság előtt a polgárok szekerekkel eltorlaszolták az utat. A többi városrész lakói pedig ezalatt a Szent Mihály-templom védelmére összefutottak, nehogy úgy járjanak, mint a falvak gyülekezetei. Ezalatt a belvárosban, a Szent György-templom biztonságban volt. Ott a lelkészek zavartalanul osztották az úrvacsorát a gyülekezetnek. – Balfon és Ágfalván karácsony másnapján az elfoglalt templomokban mégis tartottak lelkészeik istentiszteletet, de ezt a klérus a király ellen való merényletnek minősítette. A két lelkész egy ideig soproni fogságot „szenvedett”, majd külföldre menekült.

Sopron nem kerülhette el a retorziót. Idézést kaptak 1674. március 5-ére a pozsonyi rendkívüli törvényszékre: mind az 5 lelkész, az összes tanító tanítványaikkal együtt, valamint a soproni polgárok valamennyien. Ez olyan súlyos válasz volt, hogy a városvezetés a remélt enyhítésért kérelmezett, és elfogadni kényszerült bizonyos szóbeli ígéretetek mellett előre diktált feltételeket:

1. Át kell adni az összes templomokat, kápolnákat javadalmaikkal, a parochiákat, iskolákat felszerelésükkel együtt.

2. Prédikátorok, tanítók, valamint a tanulók 15 nap alatt a várost hagyják el. Ha mégis maradni akarnak, hivatalos reverzálist adva hivatalukról lemondjanak, és a továbbiakban nem gyakorolhatják tevékenységüket.

3. A Wittnyédy-házat is át kell adni (ez a mai káptalan). Helyette a szemben levő házat (Szent György u. 14.) kapják meg.

Sajnos, az ígéretek a papírforma alig tartalmazta, de a város vezetésének nem volt mit tennie: el kellett fogadni. Nem volt más választás. Csekély engedmény volt, hogy I. Lipót megengedte evangélikus istentisztelet tartását, tekintettel a külföldi evangélikus követekre. Bécsben ugyanis ez tiltott volt. Továbbá tekintettel kellett lennie az uralkodónak a Sopronban lakó, a brandenburgi fejedelmekkel rokon Eggenberg hercegnére, valamint a Sopronban letelepült osztrák nemesi családokra is. A hercegné tarthatott udvari lelkészt, és meghagyták a másik két lelkészt is. Sopron ezzel egészen kivételes helyzetben tudhatta magát.

A gyülekezettel nem is merte a város vezetősége tudatni a gyászos döntést. Sowitsch Kristóf lelkészre várt a nehéz feladat, hogy a hívekkel a szószékről ezt közölje. Február 25-én délután mondta el utolsó prédikációját a Szent Mihály-templomban, majd február 27-én a reggeli könyörgés alkalmával a Szent György-templomban. Csányi János, aki jelen volt, krónikájában írja: „Hogy milyen könnyhullatással, jajgatással és sírással hallgatta az evangélikus gyülekezet ennek az írásnak a felolvasását, azt nem lehet leírni!” Mégis, a lelkész szavaiból a fájdalom, az együttérzés mellett erős hit, jó reménység és lelkipásztori bölcsesség szólt híveihez: „De még Isten és a felsőség különös kegyelmének kell tartanunk, hogy vallásunk szabad gyakorlatát egy és más úton evangélikus prédikátorainkkal és lelkipásztorainkkal együtt meghagyják, és ezért egyéb hit-rokonainkhoz képest még boldognak tarthatjuk magunkat, habár más helyen lesz is az, melyet legközelebb fognak nektek megjelölni. – Adjunk hálát Istennek, hogy nem semmisít meg bennünket egészen, és nem hagyja evangélikus híveinket, miként a juhokat, pásztor nélkül.”

Február 28-án megtörtént a templomok kulcsainak átadása. Ezt katolikus részről nagy ünnepséggel egybekötött újrászentelés követte. Március 1-jén a többi ingó- és ingatlanvagyon is átadták, amely a templomokhoz tartozó parochiák, szőlők és iskolák átvételét is jelentette.

A gyülekezet ezután a foglalás után úgy állt, mint a megszedett szőlőtő. Ha azonban összehasonlítjuk helyzetét a többi magyarországi gyülekezetével, mégis, túrhetőbb volt a sorsunk. Megmaradhatott három lelkészünk. Lehetett, bizonyos korlátok között, istentiszteletet tartani, és valószínűleg megmaradt a Líceum épülete is; bár a tanítás szünetelt. Megmaradt a Szent György utca 14. számú ház és a gyülekezet alapítványai is. A kórházi lelkésznek, Trost Henriknek, és a magyar lelkésznek, Kövesdi Pálnak le kellett mondania. Az

előbbi külföldre menekült, Kövesdi azonban haláláig Sopronban maradt. Elvesztette állását az egész tanítói kar, mindkét igazgató is.

Sem templom, sem iskola, sem paplak, sem temető! (Hasonlóan élhette meg gyülekezetünk az államosítást és a kitelepítést is!)

Hat nehéz esztendő következett. Megtartotta azonban eleinket Isten kegyelmes gondviselése, amelyre a megpróbáltatások alatt bízták magukat! 1674. február 28-án vették el templomaikat; harmadnap, március 2-án már összegyülekeztek istentiszteletre a „Generális-házban” (Lackner Kristóf egykori házában.)

Gyülekezetünknek e súlyos, tragikus idejéről olvasva, emelje fel tekintetünket Jézus szava: „Íme, én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20b) A Vigasztaló: a Szentlélek teremti az egyházat, „hívja, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli és Jézus Krisztusnál megtartja az egy igaz hitben!” Ámen (Luther: Kis káté, III. hitágazat magyarázata)

Asbóth Lászlóné

Felhasznált irodalom: Bucsay: A protestantizmus története Magyarországon; Payr: A Soproni Ev. Egyházközség története; Schrödl: A pozsonyi ág. hito. ev. egyházközség története

Gyengénlátó testvéreinknek ingyenesen tudunk nagybetűs, négykötetes Újszövetséget adni, kérjük, jelentkezzenek a lelkészi hivatalban.

Kazuálék egyházközségünkben a 2018. évben

Keresztelések

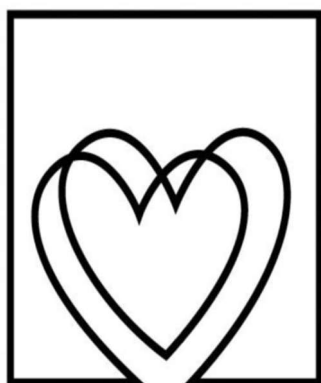

Arthofer-Szabó Zoé
 Árva Dominik
 Bálint Barnabás
 Balogh Nándor
 Bayer Oliver
 Boksán Benedek
 Boksán Magor
 Boksán Móric
 Boksán Soma
 Borbély Hanna Brigitta
 Bruckner-Kamrás Zsófia
 Burián Éva Tünde
 But Boróka
 Dolmány Bori
 Dolmány Dóra
 Dolmány Emma
 Eberhardt Liza
 Fábrián Abigél
 Fábrián Olivér
 Fatér Alexandra
 Füzi Hanga Éva

Füzi Márk
 Gáncs Imre
 Gáncs-Nagy Kristól
 Gimesi Elena Zelma
 Horváth Nátániel Junior
 Joó Marcell
 Juray Léna
 Kalbantner Szonja
 Káldi Jázmin
 Kálmán Benett
 Kerekes Rozi
 Király Levente
 Kis Levente
 Kolki Martin
 Korpics Dominik
 Kovács Ákos
 Kovács Krisztián László
 Kovács-Temesi Levente
 Krisch Flora Amelie
 Majercsák Máté
 Marosvölgyi Nimród
 Máté Mira
 Nagy Dániel
 Németh Bence
 Németh Levente
 Németh Maja Réka
 Orbán Dóra Csilla
 Orosz Márkó
 Orosz Milán
 Oszlács Abigél
 Pados Barnabás
 Pados Botond

Pesti Barbara
 Petrilla Balázs
 Pieler Bálint Dániel
 Pusztay Gergely
 Raáb Hanga
 Raáb Veronika
 Révkomáromy Bertalan
 Rieckmann Karolina
 Rosta Boróka Sára
 Salfer Dávid
 Schmidt Flóra
 Schneider Amanda
 Sebestyén Ádám
 Sersli Adél
 Sersli Péter István
 Simon Gyémánt Szimonett
 Simon Lili
 Sinkovits Barnabás
 Sipos Petra
 Skapinyecz Ágnes Andrea
 Skapinyecz József Ferenc
 Steiger Kristóf
 Stöckert-Planicsek Villő
 Szabó Loránd
 Szabó Oliver Leon
 Szabó Veronika
 Szendrődi Dávid
 Táncsics Milán
 Tóbi Lejla
 Török Benjámin
 Vörös Zoé Léna
 Walter Lilien Elizabet

Esküvők

Andorka Sándor
 és Báthori Ágnes
 Bali Ádám és
 Bocskai Barbara
 Balogh Tamás és
 Burián Éva
 Czika Béla és
 Banga Renáta
 Császár Balázs és
 Kocsis Szilvia

Demsa Tivadar és Taschek Nikolett
 Domonkos Vilmos és Rätz Virginia
 Drobilisch György és Szalay Henrietta
 Jánosa Gábor és Horváth Edina
 Jánosa Gyula és Kiss Petra
 Kovács Gábor és Samu Anita
 Kovács István és Kövecses Ivett
 Kovács Zoltán és Kusztor Daniella
 Kövi Balázs és Soós Erika
 Milchram Erik és Szentirmay Tímea
 Nagy Attila és Bokor Éva Ildikó

Nagyvárad Krisztián és Pupp Katalin
Paikopoulos Dionisis és Seregély Andrea

Varga Ákos és Pócza Nikolett
Vörös Ákos és Bujdosó Mónika

Temetések

Ágoston Józsefné Mesterházy Ida (88)
Asbóth Róbertné Fekete Vilma (85)
Bakó József (63)
Berta Jenőné Hirschler Zsuzsanna (77)
Binder Tamás (39)
Boros Mihályné Asbóth Ilona Róza (95)
Brandeisz Erzsébet (Elza) (110)
Csizmadia László (58)
Fekete János (79)
Főző Jenőné Nagy Izabella (77)
Geeb Viktor (37)
Grobits Károlyné Szabó Erika (73)
Gulyás Ernő (88)
Helebrand György (76)
Hollósy Elekné Kiss Margit (95)
Horváth Ferenc (74)
Horváth Gyuláné Szedenits Jolán (98)
Horváth István (60)
Horváth Istvánné Orbán Julianna (104)
Hőke-Vajda Zoltán László (67)
Jagadics József (89)
Janzó Gyula (66)
Kebelei János (75)
Kheim Nándor (70)
Kovács József Lászlóné Nagy Ilona (82)
Krenn Mária (91)
Krischné Adorján Gyöngyi (64)
Lajber Attiláné Garas Andrea (60)
Lehelvári Pál (92)
Leyrer Pál (56)
Németh Ferencné Gósi Gabriella (88)
Németh János (82)
Németh Sándor (75)
Nyiri János (49)
Pászler Adolf (79)
dr. Polgár Mária (77)
Posch Károly (72)
Puskás Attila (60)
dr. Ratatics Éva (47)
Reisner Gyuláné Schöll Mária (75)
Rosta Géza (76)
Schmaler Zoltánné Simon Irén (87)
Sipos Sándorné Petrovszki Judit (84)
Szalai Mihály (58)

Szántó Jánosné Kiss
Zsuzsanna (76)
Széles Miklós (71)
Szentés Ferencné
Fekete Erzsébet (67)
Takács István (71)
Triber Jenő (83)
Víg Istvánné Füzi
Mária (94)
Wischer Istvánné
Kheim Éva (80)
Zeberer Hugóné Kasper Terézia (91)
dr. Zemberovszky Márta Judit (80)

A balfi temetőben:

Biehler Rudolfné Krutzler Márta Elvira (88)
Nagy Elekné Baader Margit Hedwig (86)
Tálics Zoltán (59)
Tálos Antalné Lukács Ilona (94)
Vinkovics István (58)

Köztemetéssel búcsúztattuk:

Adamek József (64)
Bogdán Józsefné Bordás Tímea (45)
Boncz János (55)
Borbély János (67)
Borsodi Pálné Károlyi Erika (60)
Cseresznyés István (71)
Csiki Kálmán (57)
Fehér József János (73)
Horváth Ilona (83)
Kiszel Lajosné Biró Zsuzsanna (59)
Kocsis Foki János (76)
Kotrc Walter (67)
Nagy Gyula (64)
Paki Sándor (57)
Pászli József (70)
Pócz Dominik (23)
Rádlér Károly (55)
Simacsek-Kun Gyula (33)
Szalai Dezső (68)
Tóth Sándor (68)
Váradi Gábor (47)

Deutsche Seiten

Suche Frieden und jage ihm nach

Gedanken zur Jahreslosung 2019 • Psalm 34,15

Schon als Kind habe ich sehr viel und intensiv geträumt. Und morgens nach dem Aufwachen habe ich schon immer ein paar Minuten damit verbracht, woran ich mich noch aus meinen Träumen erinnern kann. Ich versuchte

immer möglichst viele Bilder, Gefühle, Farben und Erlebnisse von meinen Nachtreisen im Traumland wieder in Erinnerung zu rufen. Später habe ich sehr viel davon notiert.

Ich hatte nicht nur schöne, beruhigende Träume, sondern auch unangenehme, schlechte Träume. Interessanterweise kann ich ein paar Träume, die ich noch als kleine Mädchen träumte, bis heute nicht vergessen. Dies waren schlechte, beunruhigende Träume, die üblicherweise ein gemeinsames Thema hatten: nämlich, dass ich etwas Wichtiges verliere oder dass ich mich irgendwo verlaufe. Das Drehbuch war immer ähnlich: Am Anfang spaziere ich mit meiner Mutter und Schwester in aller Ruhe in einer für mich gut bekannten Landschaft. Alles ist vertraut, der Weg, die Häuser. Alles ist schön grün, sonnig und friedlich. Bis zu dem Punkt, an dem plötzlich alles dunkel, farblos und unfreundlich wird und ich meine Mutter und Schwester nirgendwo mehr sehen und finden kann. Ich fühle plötzlich Angst, Einsamkeit, Bedrohung und Kälte. Und ich kenne den Weg zurück, zu meiner Mama und meiner Schwester, zu meinem Zuhause nicht mehr. Plötzlich ist alles, was bisher so vertraut und friedlich war, fremd, beängstigend und friedlos. Ich wache auf, mein Puls ist hoch, ich atme schnell und brauche Zeit, bis ich verstehe, dass alles in Ordnung ist. Ich bin zuhause, meine Schwester schläft friedlich

im anderen Bett, und meine Mutter ist auch da. Alles ist still und vertraut. Nur tief in meiner Seele habe ich eine Kostprobe davon bekommen, was wäre, wenn ich sie tatsächlich verloren hätte oder wenn ich nie wieder nach Hause gefunden hätte.

Heute weiß ich schon, dass Kinder solche schlechten Träume haben, in denen die tiefsten, innersten Ängste hervortreten. Die Angst vor dem Verlieren eines lieben, vertrauten Menschen oder das Verlaufen im Wald zum Beispiel.

Sie fragen sich nun vielleicht: Was könnte all das, was ich bisher von Träumen aus der Kindheit erzählt habe, mit unseren Jahreslosung zu tun haben? Sehr viel, würde ich sagen. Denn Ängste haben wir später natürlich auch, doch mit der Zeit versuchen wir sie einigermaßen zu beherrschen. Und wir lernen, Ängste als Motivationskräfte zu verwenden. Ich habe zum Beispiel Angst davor, dass ich für mich wichtige und wertvolle Menschen und Werte verliere. Dass ich meine Liebsten verliere oder dass ich Werte, wie Liebe, Geduld, Vertrauen, Mut, Kraft, Gesundheit und Freude verliere. Und den Frieden.

Kann ich meine Mutter verlieren? Ja, kann ich.

Kann ich Holger verlieren? Ja, kann ich.

Kann ich meine Kinder verlieren? Ja, kann ich. Keiner auf dieser Welt garantiert mir, dass ich sie auch morgen noch bei mir habe.

Kann ich meine Geduld verlieren. Ja, sehr oft sogar.

Kann ich das Vertrauen an jemanden verlieren? Ja, sogar ganz plötzlich.

Kann ich meinen Mut verlieren? Ja, unerwartet.

Kann ich meine Kraft, meine Gesundheit verlieren?

Wer wagt da, nein zu sagen?

Kann ich meine Freude an schönen Dingen, an das Leben verlieren? Leider, auch ja.

Und kann ich den Frieden verlieren? Ja, leider kann ich auch den Frieden verlieren. Aber friedlos kann ich mir mein Leben nicht vorstellen.

Also strengt mich an.

Ich versuche, meine Ängste zu besiegen und suche, was ich verloren habe. Und ich jage ihm nach. Damit ich diese kostbare Beute endlich finde, wieder bei mir habe. Vielleicht nur für eine ganz kurze Zeit, für einen kleinen Moment.

Bewusst habe ich bei mir selbst angefangen. Bei mir Zuhause sozusagen. Über die große Friedenspolitik der Welt kann ich nicht viel sagen. Nicht den großen Weltfrieden suche ich. Diese Beute ist ebenso kostbar, aber zu riesig für mich. Danach jage ich nicht. Ich suche immer wieder den kleinen Frieden. Den kleinen Frieden in meinem eigenen Herzen. Das ist auch eine Menge Arbeit. Und wenn wir ernsthaft über den Frieden reden, dann muss doch jeder bei sich selbst anfangen.

Dazu fällt mir ein humorvoller und zugleich kluger Dialog zwischen einem Mönch und einem Besucher im Kloster ein. Der Besucher kommt mit der Frage zum Mönch: „Sag mir, was kann ich als einzelner, kleiner Mensch zum großen Frieden beitragen?“ Der Mönch antwortet: „Wenn du gleich das Zimmer verlässt, dann schlage die Tür bitte nicht so laut zu.“

Schlage die Tür nicht so laut zu. Wörtlich genommen oder übertragen verstanden. Jede Tür, die nicht zugeschlagen wird, ist ein Beitrag zum Frieden. So einfach, und trotzdem fällt uns manchmal schwer diese Tür leise und ruhig zuzumachen.

Gott spricht: „Suche Frieden und jage ihm nach!“ Wie schafft man das? Woher kommt der Frieden? Wo finden wir ihn? Und wieso vergeht er so schnell wieder? Wer hilft uns, ihn zu suchen, ihn zu finden, ihn zu behalten? Was steht in meiner Macht Frieden zu schaffen? Wer hilft, damit Frieden nicht nur ein wunderbares Wort ist? Ich, du, wir.

Was muss ich, was musst du, was müssen wir für das friedliche Miteinander tun? Hier, unter uns, im kleinen? Wie man Frieden sucht, stiftet, nach ihm jagt? Dafür kann ich kein Rezept geben. Das muss jede und jeder im eigenen Leben, an der eigenen Haut erfahren. Wie viel Mühe und Schweiß dieses Suchen und diese Anstrengung nach Frieden mit sich bringt, weiß ich auch nicht. Mal ist mehr, mal weniger Arbeit – ganz situations- und typenabhängig. Und trotz vielen, aktiven Bemühens merken wir oft, dass Frieden letztendlich ein Geschenk ist. Ein Geschenk Gottes.

Oft fühlt man sich in chaotischen, frustrierenden Situationen von Frieden plötzlich und unerwartet beseelt. Man fühlt Ruhe und Geborgenheit in Stunden der Traurigkeit und Trauer. Man spürt Stille in sich inmitten eines Streites.

Wie die heilige Familie – auf vielen Gemälden dargestellt – mit dem kleinen Jesuskind auf der Flucht. Friedlich, ruhig, mit einem sanften, lieblichen Lächeln auf den Lippen. Geflüchtet vor dem Tod und vor Gewalt.

Oder wenn man nach einem schlechten Traum wieder erwacht und feststellt, alles ist in Ordnung. Die Mutter ist da, die Schwester ist da. Ich bin auch nicht für immer verloren.

Aber wie sieht es aus, wenn das eigene Leben zum Albtraum wird? Wenn ein Problem, eine Spannung nicht mehr zu lösen scheint? Oder wenn eine Krankheit unheilbar ist? Oder der geliebte Mensch für immer weg ist? – Dann ist Frieden echt ein Geschenk.

„Suche Frieden und jage ihm nach!“ Wir können und wir müssen den Frieden suchen und ihm nachjagen. Aber ich bin davon überzeugt, dass uns der Friede letztendlich vom größten Friedensstifter, von Gott selbst geschenkt wird. Wenn in unseren Herzen, in unserer Seele Frieden ist, dann strahlt dieser Frieden hinaus aus dem Herzen. Hinaus zu den Menschen neben mir, zum Ehepartner, zu den Kindern, Enkelkindern, ins Nachbarhaus, zum Nachbarn, zu den Gemeindegliedern, hin zum Chef, hin zu den Lehrern, hin zu den Kollegen, hinein in den Freundeskreis, aber auch zum Hund, zur Katze, in die Natur. Allmählich hinaus in die große Welt.

Auch dieses Jahr steht ein wunderbarer Bibeltvers als Jahreslosung über dem ganzen Jahr. Diese Wegweisung ist ebenso ein wertvolles Geschenk. Gott spricht: „Suche Frieden und jage ihm nach!“ Ich wünsche uns allen, dass dieses Jahr friedevoll sei und wir immer wieder – trotz Schwierigkeiten – unseren Frieden, unsere Ruhe finden können. Und unser Vertrauen auf Gott, der uns die Kraft gibt, neu anzufangen,

den Frieden in uns und unter uns zu suchen, nach ihm zu jagen. Wie es schon Josua gesagt ist: „Habe ich dir nicht geboten: Sei getrost und unverzagt? Lass dir nicht grauen und entsetze dich nicht; denn

der Herr, dein Gott, ist mit dir in allem, was du tun wirst.“ Es ist so beruhigend: Gott, der Friedensstifter ist doch da! Gott segne Sie, segne und begleite unsere ganze Gemeinde auch im Jahr 2019!

Eszter Manke-Lackner

Friedenswünsche aus der Kindergruppe

Gemälde zur Jahreslosung

Die Mitglieder der Kindergruppe ließen sich inspirieren von der Jahreslosung. Die Suche nach dem Frieden ist ein weites Feld, ein Geschehen zwischen im Himmel und Erde, ein Geschenk, dessen man nicht leicht habhaft werden kann, etwas, das uns verbindet. Hier sind einige der entstandenen Kunstwerke zu besehen.

Sonntag für Sonntag durch die Fastenzeit

Denkanstöße zu Einkehr und Umkehr

Die Fastenzeit lädt uns zur inneren Einkehr und zur Umkehr ein. Einige Wochen stehen in diesem Zeichen. Die Sonntage der Fastenzeit haben ihren je ganz eigenen Charakter und stellen uns vor ganz verschiedene Fragen. Vanessa Füzi, Fanni Katona, Oskar Aizenpreis, Ágoston Frank, Mark Clausing und Brúnó Szabó geben eine kleine Besinnung zu je einem der Sonntage in der Fastenzeit und schenken uns so Denkanstöße, die uns helfen können, die diesjährige Fastenzeit Schritt für Schritt bewusst zu begehen.

Invokavit – 1. Sonntag in der Fastenzeit

Der erste Sonntag der Fastenzeit heißt „Invokavit“, was so viel bedeutet wie: „Er hat mich gerufen.“ Gott spricht im Psalm 91,15: „Er ruft mich an, darum will ich ihn erhören. Ich bin bei ihm in der Not, ich will ihn herausreißen und zu Ehren bringen.“ Wenn Gott uns anruft und wir ihn erhören, dann ist dies zumeist mit einer Umkehr verbunden. Wir orientieren uns neu an Gottes Wort. Das geht oft nicht ohne Sinneswandel. Welche Impulse können uns hierbei – zu Beginn der Fastenzeit – helfen?

Ich denke, der beste Impuls für einen Sinneswandel ist ein Vorbild, denn nichts motiviert so sehr als zu sehen, dass es jemandem nach einem Sinneswandel, nach einer „Umkehr“ besser geht als zuvor. Doch der Mensch neigt zur Trägheit und möchte gerne Gewohnheiten im Denken und Tun beibehalten, auch wenn sie nicht gut für ihn sind. Zudem steht da die Angst vor der Veränderung: Wer weiß schon, was die möglichen Veränderungen mit sich bringen? Wer weiß, was dieser „Sprung ins Ungewisse“ für uns bedeuten wird?

Eben deshalb brauchen wir einen Leitpfad für die Veränderungen, für den Sinneswandel, jemanden, der diesen Weg kennt und uns zusichern kann, dass wir es nicht bereuen werden. Doch um jemandes Rat zu folgen, brauchen wir Vertrauen. Dieses Vertrauen bauen wir zumeist im Zuge von Erfahrungen langsam auf, manchmal jedoch ist es nötig, auch einen Vertrauensvorschuss zu geben.

Vor der Umkehr steht also die Einkehr. Schenken wir Gott unser Vertrauen, dass er besser weiß als wir selbst, was wir brauchen, was gut für uns ist, wie wir von manchem Irrweg abkommen? Er ruft uns an. Darum wollen wir ihn erhören.

Mark Clausing

Reminiszere – 2. Sonntag in der Fastenzeit

Der zweite Sonntag der Fastenzeit nimmt das Verhältnis zwischen Gott und den Menschen in den Blick. Hierzu gehört auch das Gleichnis von den bösen Weingärtnern (Markus 12, 1–12): Der Weingärtner macht alles, was möglich ist, das Land zu beschützen. Dann fährt er weg und überantwortet Pächtern die Sorge um das Land. Er schickt Knechte um seinen Anteil vom erwirtschafteten Gewinn einzuholen. Doch sie wollen ihnen nichts geben. Stattdessen schlagen und töten sie die Knechte. Schließlich schickt der Landbesitzer seinen eigenen Sohn. Es drängt sich hier die Frage auf, warum er seinen geliebten Sohn schickt, wo er doch die Verhaltensweise der Pächter kennt. Doch er glaubt vielleicht, sie würden seinen Sohn verschonen. Doch es kommt anders: Auch ihn töten sie. Der Weinbergbesitzer ist Gott, der uns Menschen zunächst Propheten schickt, auf die aber Menschen nicht hören, die sie ohne Respekt behandeln und manchmal sogar töten. Die Menschen haben über Generationen hinweg nicht auf Gott gehört. Der Sohn, den der Weinbergbesitzer dann geschickt hat, war Jesus Christus. Doch die Menschen dachten, er will ihnen ihre Kraft und ihren Platz in der Welt wegnehmen, und so töten sie auch ihn. Was hat aber Gott gemacht? Gott hat nach der Schöpfung die sogenannte Herrschaft über die Welt den Menschen anvertraut. Wir tragen Verantwortung für seine Schöpfung. Was wir daraus machen, hängt nur von uns ab. Wie viel Gutes machen wir aus dem, was Gott uns schenkt? Aus Gottes Gaben kann der Mensch sowohl Gutes als auch Böses werden lassen. Es gibt eine helle und eine dunkle Seite. Der Mensch kann sowohl Krankenwagen als auch Panzer bauen. Was also geben wir zurück von dem, was Gott uns anvertraut hat?

Fanni Katona

Okuli – 3. Sonntag in der Fastenzeit

Der dritte Sonntag in der Passionszeit heißt „Okuli“ – aus dem Psalmwort „Meine Augen sehen stets auf den Herrn (Psalm 25,15). Dieses Sehen bleibt nicht ohne Folgen, wie einer der Jünger zu Jesus sagt: „Ich will dir folgen, wohin du auch gehst“ (Lukas 9,57). Dieser Sonntag gibt uns Anlass darüber nachzudenken, wer Christus für uns ist, und in unsere Herzen zu schauen, was für uns Nachfolge Jesu bedeutet. Wie wir die Nachfolge Jesu leben, ist oft eine schwere Frage, denn Jesus kann man nicht mit Händen fassen.

So gibt uns dieser Sonntag den Anstoß, darüber nachzudenken, wo und wie sich Jesus in unserem Leben zeigt – wo wir ihn, im Sinne des Sonntags, „sehen“. Wenn wir uns prüfen, sollen wir uns die Frage stellen, wie es sich zeigt, dass wir Jesus nachfolgen. Dazu hilft ein gutes Beispiel anderer Menschen, die ihren christlichen Glauben leben. Ich denke an Menschen, die uns zur Seite stehen, wenn wir Hilfe benötigen – und an Menschen, die uns Trost spenden, wenn wir traurig sind. Jesus heute „sehen“, bedeutet auch, ihn in zwischenmenschlichen Beziehungen zu entdecken.

Andererseits kann es uns helfen, wenn wir darüber nachsinnen, was wir so alles tun, was Jesus nicht gefallen hätte. Wann also verhalten wir uns egoistisch, sind eigensinnig, neidisch und denken nur an uns selbst.

Für dieses Nachdenken, benötigen wir Freiräume. Das kann zum Beispiel so sein, dass jemand, der häufiger fernsieht oder seine Zeit mit Computerspielen verbringt, in der Fastenzeit bewusst davon Abstand nimmt, um die so gewonnene Zeit als Geschenk aus Gottes Hand anzunehmen und innezuhalten: Wie wird die Nachfolge Jesu in meinem Leben schon jetzt konkret? Und wo kann ich sie noch besser leben als bisher?

Oskar Aizenpreis

Laetare – 4. Sonntag in der Fastenzeit

Der Name des vierten Sonntages in der Fastenzeit heißt „Laetare“ – zu Deutsch: „Freut euch“ – und überrascht. In die Zeit der Einkehr und Umkehr begegnet uns – vielleicht ein wenig unerwartet – ein „Freudensonntag“. Im Johannesevangelium wird diese Freude beschrieben: „Wenn das Weizenkorn nicht in die

Erde fällt und erstirbt, bleibt es allein. Wenn es aber erstirbt, bringt es viel Frucht“ (Johannes 12,24). Ohne Jesu Tod wäre die Freude über die Sündenvergebung und das ewige Leben nicht denkbar.

Manchmal ist es wichtig, dass man Dinge loslässt und ersterben lässt, an denen wir nur noch furchtsam festhalten, die uns aber daran hindern, sich Neuem zu öffnen. Wenn zum Beispiel eine Freundschaft seit langem nicht mehr auf gegenseitigem Vertrauen basiert und nur wegen des Scheins und aus Gewohnheit fortgesetzt wird, dann hat sie eigentlich keinen Sinn. Zugleich hindert uns diese Freundschaft daran, uns für neue, echte Freundschaften zu öffnen.

Eine andere solche Situation ist, wenn man zum Beispiel als Kind einen Elternteil verliert und der andere Elternteil einen neuen Partner bzw. eine neue Partnerin findet, dem oder der man keine Chance gibt, weil man davon ausgeht, dass der neue Partner das verstorbene Elternteil ohnehin nicht ersetzen kann. Oder wenn man überhaupt einen lieben Menschen verliert und man diesen Menschen nicht gehen lassen will und auch nach langer Zeit nur mit seinem Schicksal hadert, kann man diese Traurigkeit kaum in Dankbarkeit verwandeln für all das Gute, das man von dieser Person bekommen hat.

Loslassen, was man nicht halten kann. Und Vertrauen haben, dass Gott noch viel – vielleicht ganz unerwartet – Gutes für uns bereithält. Sich dafür öffnen. Loslassen können, um Freude zu empfinden. Eine tiefere, bewährte, zuversichtliche, in Gott gegründete Freude. Dazu lädt uns der Sonntag „Laetare“ ein.

Vanessza Füzi

Judika – 5. Sonntag in der Fastenzeit

Am Anfang des Psalms 43 heißt es: „Gott, schaffe mir Recht!“ Daher leitet sich der Name „Judika“ für den fünften Sonntag in der Fastenzeit ab. Zwei biblische Texte illustrieren auf unterschiedliche Weise dieses Thema: Bei der Opferung des Isaak (1. Mose 22) fordert Gott bedingungslosen Gehorsam von Abraham; und beim Rangstreit der Jünger (Markus 9) gewinnen die Jünger die Erkenntnis, dass niemand von ihnen eine Sonderstellung von Jesus erhält.

Der Text von der Opferung des Isaak ist für uns eine schwere Kost? Sie lässt uns danach fragen, wie Gott es fordern kann, dass Abraham seinen Sohn opfert, zumal auf ihm doch Gottes Verheißung liegt, aus Abraham ein großes Volk hervorgehen zu lassen. Wie Abraham einst, so stehen auch wir manchmal vor der Frage, welches gute Ziel Gott in einer bestimmten Situation verfolgen will. Weniger häufig gelangen wir jedoch zu dem Gedanken, uns an Abrahams Beispiel die Frage zu stellen: Was wäre ich bereit, für Gott aufzugeben?

Abraham hätte sogar sein Sohn ermordet. Er hat Gottes Willen nicht in Frage gestellt, sondern sich Gottes Willen ergeben. Er hat nicht nein gesagt. Er hat nicht verhandelt. – Und wir? Wir oft wollen wir uns Gottes Willen nicht ergeben, treten stattdessen in Verhandlung oder wenden uns von ihm ab? In wie vielen kleineren Dingen sind wir zu bequem, um etwas für Gott zu opfern. Wir opfern keine Zeit für den Gottesdienst, weil es gemütlicher ist auszuschlafen. Wir opfern nichts von unseren eigenen Vorstellungen zugunsten eines gemeinschaftlichen Konsenses, weil wir uns sonst schwach fühlen würden. Was opfern wir für Gott? Wie weit würden wir gehen?

Und zum „Rangstreit der Jünger“: Wie oft verfolgen wir das Ziel, der „Größte“ zu sein, wollen besser abschneiden als die anderen und setzen viel Lebensenergie dafür ein. Dabei verlieren wir jedoch leicht den Blick für den Mitmenschen. Doch der Erste ist, so Jesus, gerade der, der dem anderen dient. Wie gelingt es uns, unsere eigenen Ziele so zu setzen, dass wir die Mitmenschen nicht aus dem Blick verlieren?

Brúnó Szabó

Palmsonntag – 6. Sonntag in der Fastenzeit

„Hosianna“, riefen die Menschen Jesus zu, als er in Jerusalem einzog: „Hilf doch!“ Wenige Tage später ertönt dann ein ganz anderer Schrei der Menge in den Straßen Jerusalems: „Ans Kreuz mit ihm!“ Eben noch sind die Hoffnungen auf Jesus gesetzt, doch binnen weniger Tage ändern die Menschen ihre Meinung und fordern seine Hinrichtung. Wenn wir am Palmsonntag mit den Menschen von einst den Weg säumen

und Jesus empfangen, sollten wir uns fragen, wie wankelmütig wir selbst sind.

Ich glaube, dass diese menschliche Eigenschaft, wankelmütig zu sein, in jeder Periode der Geschichte zu finden ist. Das hing immer davon ab, wie viel Vertrauen man gegenüber anderen hatte und wie leicht man sich beeinflussen ließ und seinen Mantel nach dem Wind hing.

Ich fürchte, heutzutage ist dieses Problem noch gravierender. In unserer Zeit stehen Menschen nicht mehr so stark zu ihren überkommenen Werten wie früher. Das führt dazu, dass sich die Menschen von Generation zu Generation neu orientieren. Zwar hat sich mit der Zeit unser Leben immer mehr individualisiert, doch ist ein Masseneffekt geblieben. Niemand will ein Außenseiter sein. Nur wenige sind bereit, ihre meine Meinung auch gegen den Trend zu vertreten, und sich für sie einsetzen, wenn die Mehrheit auf einem ganz anderen Standpunkt ist. „Ich möchte nicht gegen allen anderen kämpfen, lieber werde ich mich ducken.“

Dabei kann es sein, dass er gar nicht eine Minderheit vertritt, sondern dass es mehrere gibt, die seine Denkweise und Haltung ebenso vertreten, die jedoch ebenfalls denken, sie wären mit ihrer Ansicht alleine, und sich deshalb ebenfalls ducken. Nun kann es sein, dass sich die Situation als bizarr erweist – dann nämlich, wenn sich herausstellt, dass die „Meinungsmacher“ gar keine Mehrheitsmeinung repräsentieren, sondern selbst in der Unterzahl sind. Doch dies ist nicht aufgefallen, weil sie ihre Standpunkte so emotional und überzeugend – vielleicht auch mit einigen Druckmitteln – vertreten haben, dass die anderen wankelmütig wurden.

Vielleicht ist die Spannung zwischen Palmsonntag und Karfreitag ganz ähnlich. Wenn die Menschen am Karfreitag einzeln und heimlich befragt worden wären, wären die Antworten womöglich ganz anders ausgefallen, als es in der Bibel geschrieben steht. Der Palmsonntag stellt uns, denen also, die Jesus zujubeln, die Frage: Wie „leicht“ fallen wir selbst vom Glauben ab? Wie sturmfest und unerschütterlich ist unser Glaube?

Ágoston Frank

Ich danke Gott, dass ich denken kann

Im Gespräch mit dem Mathematiker Dr. Sándor Zsuppán

Oftmals erscheinen uns Mathematik und Naturwissenschaften einerseits und die Religion und der Glaube andererseits ganz verschiedene Dinge zu sein, die keine Berührungspunkte haben oder sich vielleicht sogar gegenseitig ablehnen. Dr. Sándor Zsuppán ist seit vielen Jahren Mathematik- und Physiklehrer am Lyzeum – und gläubiger Christ. Wie sich beides vereinbaren lässt und einander sogar bereichert, berichtet er im Gespräch mit dem Christophoros.

Die Mathematik und die Naturwissenschaften gründen sich oft auf Berechenbarkeiten und Beweisbarkeiten, Religion hingegen auf den Glauben. Fällt es einem Mathematiker, der in logischen und nachweisbaren Zusammenhängen zu denken gewohnt ist, schwerer zu glauben?

Ein logischer Gedankenweg führt ja nur dann irgendwohin, wenn man einen festen Standpunkt hat. Solche festen Standpunkte heißen in der Mathematik Axiome, also Grundwahrheiten. Erst nachdem man sich darauf geeinigt hat, welche Grundwahrheiten man voraussetzt, kann man mit dem logischen Gedankengang beginnen. Es hat sich mittlerweile ergeben, dass man keine endliche Menge an Grundwahrheiten haben kann. Man kann immer eine Grundwahrheit hinzufügen, also eine Wahrheit, die man nicht von den vorigen ableiten kann.

... also steckt ein bisschen Glaube auch in der Mathematik ...

... ja! Ein Beispiel. Eine Grundfrage ist: Was nennt man eine Gerade? Man könnte das natürlich beschreiben, wenn man immer geradeaus geht zum Beispiel mit einem Kompass immer nach Norden. Aber wenn man diesen Gedanken weiter verfolgt, sieht man schnell, dass man zwar einen geraden Weg läuft, aber nicht auf einer Geraden, sondern – weil die Erde eine Kugel ist – auf einem Kreis. Man könnte dann denken, der Hauptkreis einer Kugel sei eine Gerade. In diesem Sinne ist er ja auch eine Gerade, aber nicht in der Ebenegeometrie, sondern in der sphärischen Geometrie. Sobald man Grundwahrheiten annimmt, dann „glaubt“ man ja an diese Grundwahrheiten. Warum könnte dann nicht die allererste Grundwahrheit sein, dass es Gott gibt?

Auf die theologische Frage eines Schülers versuchte ich ihm einmal mit Einsteins Relativitätstheorie zu erklären, dass unser irdisches raumzeitliches Denken sehr beschränkt ist und dass Gott, der das ganze Universum erschaffen hat, ja darüber stehen muss. Die Physik als Hilfsmittel im Religionsunterricht, um Gott näher zu kommen. Als ich dir davon erzählte, erwähntest du,

dass du ähnliche Gedanken auch schon in der Mathematik hattest. Wo stößt du in der Mathematik auf Gott?

Ich denke da an ein Zitat von André Weil, einem französischen Mathematiker. Er sagte: „Gott existiert, weil die Mathematik konsistent – also widerspruchsfrei – ist; der Teufel existiert, weil wir es nicht beweisen können.“

Ich sehe das eigentlich ganz ähnlich. Wir haben die Fähigkeit bekommen, logisch zu denken und mit dem Sinn zu argumentieren. Aber diese Fähigkeit hilft nicht weiter, wenn man sich nicht auf eine Grundwahrheit stützen kann. Ich dachte mir immer schon, auch wenn ich kein Theologe bin, dass die Grundwahrheiten in der Mathematik eine Abbildung der Grundwahrheiten aller Dinge sind. Und weil es überhaupt solche Grundwahrheiten gibt und sie uns den festen Grund geben, um überhaupt weiterzudenken und uns weiterzuentwickeln, denke ich, dass es auch anderswo so sein muss. Die Grundwahrheiten müssen ja auch eine Ursache haben – und die ist nicht anders zu erklären als durch Gott. Und umgekehrt: Ich danke Gott, dass ich denken kann. Das gilt für alle Menschen, denn jeder denkt ja in einer gewissen Weise logisch und zieht im Spiegel bestimmter Grundwahrheiten und Beobachtungen Rückschlüsse. Dass wir das können, kommt auch von Gott her.

Wenn man mal unvermutet in eine Mathematikstunde von dir kommt, kann es unter Umständen vorkommen, dass du gerade etwas anhand der Bibel erklärst. Jedenfalls ist es einmal dem katholischen Priester Szabolcs Henczel so ergangen. Wo berühren sich Mathematik und Bibel in deinem Unterricht?

Im damaligen Fall war es so, dass ich auf eine Stelle im 1. Königsbuch im Alten Testament verwiesen hatte. Dort ist beim Bau des Jerusalemer Tempels ein kreisförmiges Wasserbecken so beschrieben, dass dessen Umfang 30 Ellen und dessen Durchmesser 10 Ellen beträgt. 30 geteilt durch 10 ergibt 3 – und damit haben wir eine ungefähre Annäherung an die Kreiszahl pi. Doch das ist nur ein konkretes Beispiel für eine mathematische Spur in der Bibel.

Im Allgemeinen denke ich, dass die Bibel ebenso wie die Mathematik sehr logisch ist. Beides

basiert auf einem Grundwissen und darin kann man logische Wege finden. Gerade im Neuen Testament, wo Jesus häufig in Gleichnissen spricht. Dahinter muss man eine gewisse Logik stellen, damit man die Gleichnisse verstehen kann. Und überhaupt: Um Worte der Bibel auf unsere Lebenssituation übertragen können, muss man auch logisch denken können.

Viele Mathematiker und Naturwissenschaftler haben die Wissenschaft als Befreiung aus der Irrationalität des Glaubens beschrieben und halten beides – Wissenschaft und Glauben – für völlig unvereinbar. Würde dir eine solche Meinung auf einem Wissenschaftlerkongress begegnen, wie würdest du dem entgegenreten?

Ich selbst halte mich nicht für so klug und geschickt, sofort mit meiner eigenen Logik zurückfechten zu können. Aber zum Glück habe ich früher Texte gelesen, die sich genau damit auseinandersetzen. Mein Vorbild in dieser Frage ist ein Belgier, der zugleich katholischer Priester und moderner Physiker war, nämlich Georges Lemaître. Er war ein guter Kenner der Relativitätstheorie. Und er ist derjenige, der die Urknalltheorie begründet hat. – Unabhängig von ihm hat übrigens auch ein russischer Physiker, Alexander Friedmann, diese Theorie entwickelt, aber Friedmann und Lemaître wussten nicht voneinander. – Lemaître sagte sinngemäß: „Es gibt zwei Wege um zur Wahrheit zu gelangen. Der eine Weg führt über den Sinn, der andere Weg führt über die Seele. Ich habe mich entschieden, beide zu gehen.“ Und mir geht es auch so. Uns wurden Seele und Sinn gegeben. Warum sollten wir nur eines davon benutzen? Wieso nicht beide? Das sind zwei Wege, die einander ergänzen und die einander nicht anfechten.

Als Mathematik- und Physiklehrer ist es deine Aufgabe, den Schülern diese Fächer verständlich zu machen und sie ihnen näher zu bringen. Doch vermutlich denkst du ganzheitlicher. Was möchtest du den dir anvertrauten Schülern darüber hinaus mit auf den Weg geben?

Ich denke, ich kann – auch wenn ich Schüler über viele Jahre hinweg begleite – nie genug geben. Doch grundsätzlich möchte ich gerne die Fähigkeit weitergeben, Zusammenhänge verstehen zu können – und dafür ist die Mathematik gut. Mathematik ist eigentlich einfach nur Logik. Und Logik kann man auch in allen möglichen anderen, nicht-mathematischen Zusammenhängen benutzen. Nicht nur um bestimmte Aufgaben zu lösen, sondern auch um die Idee hinter etwas zu erkennen. Diese Fähigkeit möchte ich den Schülern mitgeben – und damit auch den Anspruch, Fragen zu stellen. Mathematik ist ja nicht in einer solchen Form ein Alltagsphänomen, dass einem auf der Straße ein Dreieck entgegenkäme, sondern Mathematik muss man sich immer ausmalen. Das allein ist schon eine Hürde, dass man sich das nicht unbedingt ausmalen möchte. Wieso, so könnte ein Schüler fragen, sollte ich über Dinge nachdenken, die es überhaupt nicht gibt? Dann ist es gut, wenn man die Fähigkeit gibt, solche Hürden beiseite legen zu können und zu sagen: Ich mache es trotzdem! Ich mache es der Kunst zuliebe! Mathematik hat ja auch etwas mit Kunst zu tun und ist eine Kunst an und für sich.

Ich hatte zwei Schülerinnen, von denen die eine heute Experimentalphysikerin und die andere eine theoretische Physikerin ist, und die ich im Gymnasium auf dem Weg begleitet habe. Zudem habe ich mittlerweile mehrere ehemalige Schüler, die einen Dokortitel erlangt haben. Ich schätze, ich war – natürlich nicht zu hundert Prozent – doch erfolgreich gewesen und konnte manchem etwas mitgeben.

Holger Manke

Da gehöre ich hin, das passt!

Im Gespräch mit Pfarrer Jakob Kruse

Er war der erste Pfarrer, den die bayerische Landeskirche in unsere Gemeinde entsandt hat. Und irgendwie hat es ihm diese Region angetan. Seit vielen Jahren ist er in Loipersbach im Burgenland unweit der Landesgrenze zu Ungarn als Pfarrer tätig. Jakob Kruse blickt im Gespräch auf seinen bisherigen Weg, auf die Soproner Gemeinde und auf aktuelle Fragestellungen des kirchlichen Lebens im Burgenland.

Du stammst aus Schleswig-Holstein, absolviertest das Abitur in Coburg und warst als Spezialvikar in Sopron. Dem folgten dann Pfarrstellen in Freising und Loipersbach. Was ist Heimat für dich?

Zu Hause bin ich in Loipersbach. Wenn ich zu meinen Eltern nach Coburg fahre, fahre ich natürlich nach Hause. Wenn ich in Schleswig-Holstein bin, das kommt eher selten vor, dann bin ich da nicht mehr zu Hause. Das ist keine Heimat für mich. Es ist mir vertraut. Es gibt so viele Definitionen von Heimat, ich kann mich mit keiner wirklich anfreunden. Mir geht's darum, dass ich mich da, wo ich bin, wohlfühle. Dass ich fühle, ich bin am richtigen Platz. Das hat mit der Arbeit zu tun und mit den Menschen, mit denen ich zu tun habe, und mit der Familie. Und das habe ich in Loipersbach. Da habe ich das Gefühl: Da gehöre ich hin, das passt.

Wie kam es dazu, dass du damals nach deinem Vikariat die Pfarrstelle in Sopron angetreten hast?

Ich war noch ledig und frei – und unabhängig. Ich hatte schon im Studium in Erlangen großes Interesse an der Mission. In Erlangen gibt es ein missionstheologisches Institut und dort habe ich immer wieder Veranstaltungen besucht. Schon am Anfang des Studiums dachte ich mir, dass ich ins Ausland gehen könnte. Du kennst die bayerischen Partnerkirchen in Tansania, Papua-Neuguinea und Brasilien. Daran hatte ich ursprünglich gedacht.

Dieser Gedanke blieb auch zum Ende des Studiums hin bestehen, und so besuchte ich eine Einführungsveranstaltung für den Dienst in Brasilien. Dort wurde gesagt: „Wenn ihr dahin geht, das ist kein Tourismus, sondern ihr weckt Erwartungen und übernehmt Verantwortung.“ Ich habe mir diese Möglichkeit sehr genau überlegt und bin zu dem Schluss gekommen, dieser Verantwortung bei solchen Entfernungen und mir völlig fremden Kulturen, kann ich nicht gerecht werden. Aber da der Auslandswunsch weiterhin bestand, überlegte ich, ob es nicht möglich wäre in ein europäisches Land zu gehen – wo ich die Kultur kenne, wo ich nicht zu weit weg bin von

meinem Kulturkreis. Das hat sich dann durchs Vikariat und das Predigerseminar weitergesponnen, und schließlich gab es zwei Alternativen. Das eine war die Krim. Sie suchten angehende Pfarrer, die bereit waren, in die wiedergegründeten Gemeinden der Russlanddeutschen zu gehen. Da war ich auch bei einer Veranstaltung, bei der Erfahrungen ausgetauscht worden sind. Dort wurde berichtet, dass es in den Gemeinden eine sehr eng traditionelle, strenge Form der Frömmigkeit gibt, und dass die Rückgewinnung von ehemals kirchlichen Gebäuden eine maßgebliche Hauptaufgabe der Arbeit dort werden würde. Und dann hieß es: Wir hätten außerdem noch eine ganz neue Partnerkirche. Gerade damals wurde der erste Partnerschaftsvertrag unterschrieben, in Ungarn. Da habe ich gesagt: Ja, das würde ich gerne machen! Man konnte mir damals noch nicht sagen, wohin ich entsendet werden würde. Es waren auch der Raum Fünfkirchen und Budapest im Gespräch – und schließlich wurde es Sopron.

Dann kamst du hier an – als erster von Deutschland entsendeter Seelsorger. Du hast sicherlich einige Pionierarbeit geleistet.

Ich war wahrscheinlich furchtbar arglos und naiv. Ich weiß nicht, wie die Gemeinde mich in dieser Zeit wahrgenommen hat – ich kann ja nur davon berichten, wie ich es erlebt habe. Es hat sich alles gut gefügt: Ich hatte eine Wohnung, um die sich die Gemeinde gekümmert hat. Ich hatte einen relativ offenen Dienstauftrag. Es hieß: „Dienst an den Deutschsprachigen in Sopron/Ödenburg“. Und dazu hatte ich zusätzlich noch den Dienst als Touristenseelsorger in Bük an den dortigen Kurgästen. Ich versuchte, auch in Bük etwas anzustoßen, habe mich überall vorgestellt und Gottesdienste und verschiedene andere Dinge angeboten, doch da war wenig Resonanz.

Und hier in Ödenburg habe ich versucht, erstmal die Gemeinde kennenzulernen und Gemeindeglieder zu besuchen. Ich konnte Gottesdienste halten. Was es nicht gab, das hat sich erst später

entwickelt, war der deutschsprachige Konfirmandenunterricht.

Der Dienstauftrag wurde dann relativ bald geändert, weil ich in Rücksprache mit der hiesigen Gemeinde und der bayerischen Landeskirche sagte: Bük lohnt sich nicht. Dafür sollte in Sopron stärker die Arbeit mit Kindern und Jugendlichen in den Blick genommen werden. So hatte ich mit dem „Mustármag“ viel Kontakt – und das hat sich dann weiterentwickelt.

Vorhin erwähntest du, dass du dich – und dies inzwischen schon seit etlichen Jahren – als Pfarrer in Loipersbach wohlfühlst. Was schätzt du an der Gemeinde und den Menschen dort besonders?

Ein Eindruck vom Anfang meines Dienstes in Loipersbach: Ich war neu, und es ging darum, ein Gemeindefest vorzubereiten. „Gemeindefest“, das bedeutete zuvor auf meiner Stelle in Freising, dass ich die Arbeit mache – und zwar angefangen beim Aufstellen der Tische und Bänke bis hin zu allen möglichen Fragen der Organisation. Wir haben in der Gemeindevertretung also über das Gemeindefest gesprochen, und ich war schon dabei die Ärmel hochzukrempeln und mich in die Organisation zu stürzen, als eine Gemeindevertreterin aufsteht und sagt: „Pfarrer, du kümmerst dich um den Gottesdienst. Den Rest machen wir. Das können wir nämlich besser.“

Die Gemeindeglieder in Loipersbach wissen sehr genau, welche Begabungen sie haben und

bringen sie gerne in die Gemeinschaft mit ein – in allen möglichen Vereinen ebenso wie in der Kirchengemeinde – und sind bereit zu sagen, was sie können, aber auch zu sagen: „Das kann ich nicht, das machst du.“

Das heißt, ich muss nicht spekulieren, was jetzt richtig wäre. Sondern sie sagen es mir. Und ich sage es ihnen auch. Es ist eine ganz gerade, einfache Kommunikation.

Die Evangelischen im Burgenland sind ja unsere unmittelbaren Nachbarn. Wir sind nicht nur geschichtlich verbunden, sondern es ist auch gut zu wissen, welche Themen bei euch kirchlich obenauf liegen. In den nächsten Jahren gehen mehrere deiner Kollegen in den Ruhestand. Man hört, dass es wegen der schlechten Situation im „Pfarrernachwuchs“ nicht so sicher ist, dass diese Stellen neu besetzt werden können.

Ich weiß wirklich nicht, was sein wird. Bei Pfarrerkonferenzen wird immer wieder gesagt, dass ein Pensionierungsschub kommt, dass also „starke Pfarrerjahrgänge“ in den nächsten zehn Jahren in den Ruhestand gehen. Lösungen gibt es für dieses Problem nicht. Es wird versucht, in Arbeitsgruppen Lösungen zu finden: Veränderte Strukturen und regionale Zusammenarbeit sind da Stichwörter. Ich fürchte aber, dass mitunter zu viel Panik gemacht wird und dass man über die Bestandsanalyse nicht hinauskommt. Ich habe keine Ahnung, wie und ob die Stellen besetzt werden können.

Ein anderes Thema ist, dass es Spannungen zwischen der Kirche und dem Bundesamt für Asyl gibt.

Die Situation ist so, dass seitens der Regierung versucht wird, die mit der Beratung der Asylwerber beauftragte Diakonie oder Caritas in diesem Aufgabenbereich durch staatliche Organisationen zu ersetzen. Das kritisiert die Kirche sehr deutlich und sieht ein Stück Demokratie in Gefahr. Denn wenn das Innenministerium entscheidet, wer bleibt, und zugleich die Rechtsberatung übernimmt, sind zwei Dinge in einer Hand, die nicht in einer Hand sein dürfen. Das ist demokratisch sehr, sehr schwierig. Es muss eine staatsunabhängige Beratungsstelle geben für Menschen, die um Asyl ansuchen.

Die Erinstanz, die über Asylanträge entscheidet, ist das Bundesamt für Asyl, das eine sehr große Anzahl an negativen Bescheiden vergibt. Von diesen negativen Bescheiden werden vierzig Prozent in der nächsthöheren Instanz aufgehoben. Wenn aber zwischen der ersten und der zweiten Instanz keine unabhängige Rechtsberatung mehr da ist, dann verweigert man Menschen, die auf diese Hilfe angewiesen sind, weil sie sich im österreichischen Rechtssystem nicht auskennen, die Möglichkeit, in die zweite Instanz zu gehen bzw. sich darauf vorzubereiten und sich von unabhängigen Rechtsberatern begleiten zu lassen. Wenn der Staat sowohl die Richter als auch die „Verteidiger“ stellt – und sie arbeiten alle für das Bundesamt für Asyl oder für das Verwaltungsgericht, dann ist das für die Demokratie nicht gut.

Die ungarische Grenze ist nicht weit – und es ist für uns interessant, welche Themen vielleicht schon bald bei uns an die Tür klopfen: Die Golser Pfarrerrinnen Ingrid Tschank und Iris Haidvoegel haben Anfang des Jahres die Initiative „Wir treiben es bunt“ gestartet und setzen sich so für die Trauung gleichgeschlechtlicher Paare ein. Ich frage mich, ob dieses Thema nicht auch zu innerkirchlichen Spaltungen führen kann – zwischen Menschen, die dieses Thema voranbringen, und anderen, die das Gefühl haben, das ist nicht mehr ihre Kirche. Wie kann die Kirche hier in guter Weise handeln?

Die Aktion aus Gols ist ja nur eine Reaktion. Die lutherische Synode in Österreich hat kurz vor Weihnachten geäußert, dass es die Trauung für alle geben soll. Allerdings soll vor einem endgültigen Beschluss eine Stellungnahme aller Gemeinden eingeholt werden. Dazu ist ein ganz konkreter Fragenkatalog versandt worden mit der Bitte, dass sich alle Kirchenvorstände und Gemeindeleitungen bis Ende Februar mit dieser

Frage beschäftigen sollen. Die Reaktion darauf war, dass kurz nach Weihnachten alle oder viele Gemeinden angeschrieben worden sind von einer Gruppe, die sich BELT nennt und die der Trauung für alle sehr kritisch gegenübersteht. Diesen Briefen waren viele, viele Dokumente beigefügt mit der Frage: Ist das rechtgläubig? Ist das vertretbar? Was sagt Gott dazu? Was sagt die Bibel dazu?

Und diese Gruppe beginnt ihr Schreiben dezidiert mit der Aussage, sie wollen ja keine Kirchenspaltung. Aber sie drohen „indirekt“. Denn wer sagt: „Ich will ja keine Kirchenspaltung“, der sagt damit ja auch: „Es kann aber in der Frage zu einem Punkt kommen, an dem wir die Kirchenspaltung für unvermeidlich halten.“

Die Aktion „Wir treiben es bunt“ ist eine Reaktion auf die Sendschreiben des BELT, indem gesagt wird: Wir wollen diese Frage nicht zur Kirchenspaltung führen, aber wir möchten theologisch daran arbeiten. Im Januar gab es in Koberdorf eine Einladung zu diesem Thema, um nochmals gemeinsam daran zu arbeiten.

Ganz persönlich: Ich bin in den ersten Jahren geprägt durch die Erlanger Theologie, als ich Anfang der 80er Jahre dort studierte. Die Erlanger Theologie stand stark unter dem Eindruck von Paul Althaus, einer Theologie, die sehr stark in Schöpfungsordnungen denkt. Das sehe ich sehr problematisch. Wenn man in Schöpfungsordnungen denkt, dann sagt man ja: Gott hat in die Schöpfung bestimmte Ordnungen hineingelegt. Das ist ein Gedanke, den man noch diskutieren kann. Die Frage ist dann, welche Ordnungen denn wirklich von Gott sind. Das theologische Problem beginnt dann, dass wenn Pfarrerrinnen und Pfarrer oder Professoren – wie Althaus – diesen Begriff verwenden, sie das in der Regel in der Weise tun, dass sie sagen: „Wir sind die Hüter dieser Schöpfungsordnung.“ Wenn man in Schöpfungsordnungen denkt, hat man auch Ordnungshüter, die die Rechtgläubigkeit der Menschen beurteilen. Ich bin fest davon überzeugt: Das dürfen wir Menschen nicht.

Ich kann mir sehr gut vorstellen, dass gleichgeschlechtliche Paare nicht nur weltlich heiraten dürfen, sondern auch gesegnet werden. Menschen sind auf Beziehungen angewiesen, und überall dort, wo Menschen in Beziehungen gehen, sind wir darauf angewiesen, dass wir Beziehungen nicht nur aus eigener Kraft gestalten, denn die reicht nicht lang. Da sind wir sehr fehlbar und sehr begrenzt in unserer Kraft, sondern wir sind in allen unseren Beziehungen darauf angewiesen, dass Gott uns hilft, segnet. Und diesen

Segen gleichgeschlechtlichen Paaren zu verweigern, steht, glaube ich, uns als Kirche nicht zu.

Nun gibt es auch Menschen, die über Jahrzehnte hinweg von einem klassischen Leitbild von Ehe und Familie geprägt sind, das die Kirche ja über die Zeiten hinweg bis zuletzt auch selbst deutlich vertreten hat. Was kann die Kirche tun, damit sie auch diese Menschen nicht verliert, die nun vielleicht der Kirche in ihrer Neupositionierung nicht mehr so ganz folgen können? Ich denke nicht an aggressive Gegner, sondern an ganz normale Gemeindeglieder.

Wir reden in Loipersbach schon länger darüber, auch auf der Gasse. Wir kennen uns gut und unterhalten uns. Ich habe bisher kein Entsetzen gehört – auch nicht von älteren oder einfachen Leuten. Bisher kamen durchweg positive Rückmeldungen. Viele Menschen sagten: Gott sei Dank, endlich! Macht es doch!

Bei der erwähnten Veranstaltung in Kobersdorf war ein gleichgeschlechtliches Paar. Er war in einer öffentlichen Funktion, und sollte, so wurde es ihm geraten, wenn Leute zu ihm kommen, erstmal nur zuhören. Er erzählte: Man glaubt gar nicht, wie viele Menschen auch unter den Älteren – weil es damals nicht anders ging und Gleichgeschlechtlichkeit kriminalisiert wurde – jahrzehntelang in Beziehungen lebten, von denen sie wussten: Das ist nicht meins. Da gab es Frauen, die Mütter geworden sind und später Großmütter, und bei sich dachten: Eigentlich liebte ich doch eine ganz andere.

Was wurde an Leid verursacht, weil wir an Ordnungen festgehalten haben, von denen wir auch noch sagten, das sei Gottes Wille. Da müssen wir, so würde ich das bezeichnen, demütigt werden. Wir dürfen niemals Gott für unsere wie auch immer gearteten Weltanschauungen instrumentalisieren. Die Kirche hält jetzt nicht ihre Fahne nach dem Wind und will nicht modernistisch auftreten, sondern ist erschrocken darüber, dass wir uns getraut haben, so lange den Segen, den Gott Menschen gibt, Menschen, die dieses Segens bedürfen, vorzuenthalten – also: zu richten. Das dürfen wir nicht.

Du bist mit unserer Gemeinde bis heute verbunden – zum Beispiel bei Wochenpredigten im Sommer. Was bedeutet es dir, von Zeit zu Zeit in deine alte Gemeinde zurückzukommen.

Du kennst ja die Gemeindeglieder, die zur Wochenpredigt kommen. Es ist einfach so schön. Es ist schön, mit ihnen gemeinsam zu feiern und zu beten und ihre Klugheit zu erleben. Als ich aus Sopron wegging, hatte ich nicht gedacht, dass ich jemals wieder in diese Region zurückkomme. Man schließt dann ab, damit war die Sache erledigt. Und jetzt freue ich mich, da wieder anknüpfen zu können und auch ein Stück eigener Geschichte dabei mitzuerleben. Es ist eine ganz schöne, intensive geistige Gemeinschaft, ganz intensive Gottesdienste, wenn man gemeinsam in die Welt hinein betet. Was wünschst du dir mehr!

Holger Manke

Mein Bibelwort

Teil 19

Der HERR ist nahe allen, die ihn anrufen.

Psalm 145, 18

Bei einem Treffen der Jugendgruppe bekam jeder ein Lesezeichen, auf dem ein Bibelwort abgedruckt war. Auf meinem Lesezeichen steht dieses Bibelwort: „Der HERR ist nahe allen, die ihn anrufen.“ Ich habe dieses Bibelwort nicht absichtlich gewählt, doch es scheint mir so, als würde es geradewegs mir gelten. In diesem Wort ist enthalten, dass Gott mir nahe ist, wenn ich ihn anrufe. Doch auch wenn ich ihn nicht bitte, lässt er mich nicht auf mich allein gestellt.

Schon als kleines Kind besuchte ich die Gottesdienste, seit der Grundschule besuche ich den Religionsunterricht, doch beides wurde mitunter

so sehr Teil des Alltags, dass sie für mich eher verpflichtenden Charakter hatten. Nachdem ich

in der 7. Klasse konfirmiert wurde und dann begann, die Jugendgruppe zu besuchen, kamen der Glaube und Gott mir viel näher. Wenn wir in der Jugendgruppe zusammenkommen, kann ich so sein, wie ich bin, weil ich weiß, dass ich vor den anderen und vor Gott nichts zu verbergen habe. Gerade deshalb bedeutet mir die Jugendgruppe so viel. Ich gehe immer sehr gerne dorthin, und es muss schon viel passieren, dass ich mal ein Treffen auslasse.

Seit einiger Zeit bete ich jeden Abend zu Gott und danke ihm für alles. Dadurch fühlt es sich für mich so an, als sei mein Leben leichter geworden.

Ich mache mir nicht um allzu vieles allzu große Sorgen – begonnen zum Beispiel bei einer Klassenarbeit oder einer Abfrage. Mehr noch: Ich habe das Gefühl, auch mit Konflikten besser umgehen zu können. Ich verzeihe jedem, der mich absichtlich oder unabsichtlich verletzt hat – und auch ich versuche, so gut es geht, niemanden zu verletzen. Gerade deshalb trägt mein Bibelwort für mich eine so große Wahrheit in sich. Es ist alles darin, was Gott für mich bedeutet. Ich muss nichts anderes tun, als auf ihn zu vertrauen und ihn anzurufen.

Lili Varga

Aber die auf den HERRN harren, kriegen neue Kraft, dass sie auffahren mit Flügeln wie Adler, dass sie laufen und nicht matt werden, dass sie wandeln und nicht müde werden.

Jesaja 40,31

Schon immer habe ich mit einiger Bewunderung auf dieses Bibelwort geblickt. Schon immer war es mir nah. Was für eine machtvolle Verheißung! Wer würde nicht auch über seine Kraftgrenzen gehen, ohne dadurch zu ermüden? Man sagt, Gott nähme nicht die Schwierigkeiten von uns, sondern er gibt Kraft, sie zu bewältigen. Eine ähnliche Verheißung ist auch dieses Bibelwort. Gott verspricht denen Kraft und Ausdauer, die auf ihn harren. Das Bild, mit dem das Bibelwort die Erneuerung verdeutlicht, ist die Mauser der Adler. Innerhalb eines halben Jahres wechselt der Adler einen Großteil seines Gefieders, um es dann erneuert und noch kraftvoller einsetzen zu können. Ähnliche Veränderungen durchlebt auch der Mensch, der auf Gott vertraut.

Auch wenn dieses Bibelwort für sich recht bekannt ist, ist es doch lohnenswert, das gesamte 40. Kapitel des Jesajabuches zu lesen. Hier ist die Macht und Ewigkeit Gottes, der als Herr über alles und jedem mit unendlicher Macht, aber auch mit unendlicher Gnade und Liebe herrscht, in verschiedenen Bildern illustriert. Der Mensch

hält sich für groß, doch im Vers 23 heißt es von Gott: „er gibt die Fürsten preis, dass sie nichts sind, und die Richter auf Erden macht er zu nichts“. Die Menschen sind nichts vor ihm, allenfalls laut Vers 22 „wie Heuschrecken“. Einen so mächtigen Gott haben wir. Doch anders als bei den heidnischen Religionen müssen wir nicht vergeblich Menschen oder Tiere opfern oder raten, ob die Götter gerade freundlich auf die Menschen blicken oder nicht. Wir haben nicht mehr zu tun, als Jesu Kreuzestod dankbar anzunehmen, wie es der Evangelist beschreibt: „Trachtet zuerst nach dem Reich Gottes und nach seiner Gerechtigkeit, so wird euch das alles zufallen“ (Matthäus 6,33). Dies sind dann nur noch Zusatzgeschenke, Zugaben. Der Mensch ist fehlbar, und oft verdient er nicht das Gute, Gott jedoch erweist sich als gütiger, liebender Vater. So seien wir nicht traurig, wenn wir zu Fall kommen. Wenn dich das Leben zu Fall bringt, stehe auf zu Gott. Wenn dich das Leben hoch erhebt, knie nieder zu Gott.

Bliebe da noch das Wörtchen „aber“, das den Auftakt zu diesem Bibelwort bildet – und das klar macht, dass dieses Bibelwort nur eine Fortsetzung ist: die Fortsetzung des Verses 30, demgemäß wir nicht traurig oder niedergeschlagen sein müssen, wenn uns das Leben gerade zu Fall bringt: „Jünglinge werden müde und matt, und Männer straucheln und fallen.“ Es sind schon Größere als wir zu Fall gekommen, doch mögen wir mit Vertrauen aufstehen und glauben, dass Gott Kraft geben wird auch für die bevorstehenden Schwierigkeiten.

Dávid Bódis

Bittet, so wird euch gegeben; suchet, so werdet ihr finden; klopfet an, so wird euch aufgetan.

Lukas 11,9

Als ich bei Pfarrer Krámer, Gyurka bácsi konfirmierte, war ich der älteste und zugleich der kleinste in der Gruppe. Meine Eltern wollten gerne, dass ich all das lerne, was die anderen auch lernten. Das war nicht sehr schwer, denn mit meiner älteren Schwester ging ich seit der Schulzeit in den Kindergottesdienst und besuchte auch den Religionsunterricht.

Meinen Konfirmationsspruch wählte Gyurka bácsi gewiss nicht zufällig. Er wusste wohl, dass wegen meines Down-Syndroms meine Hilfsbereitschaft oft missverstanden wurde, dass meine Gutherzigkeit ausgenutzt wurde und dass ich häufig verletzt wurde. Er wollte mich wohl mit diesem Bibelwort ermutigen, auf dass ich mir gewiss werde, dass der gute Gott mir immer Menschen senden wird, die mich so annehmen, wie ich bin, und die mir helfen.

Über mehrere Jahre schwamm ich in einer Budapester Mannschaft – mit 19 Jahren hatte ich bei der Europameisterschaft im 50-Meter-Brustschwimmen die Silbermedaille gewonnen. In dieser Zeit reiste ich jeden zweiten Tag in den frühen Morgenstunden mit dem Zug nach Budapest und kehrte abends vom Training nach Hause. Mehrfach geriet ich dabei in schwierige Situationen. Einmal hatte ich mein Gepäck bereits im Zug deponiert und wollte mir vor der Abfahrt auf dem Bahnhof noch ein Getränk kaufen. Der Zug fuhr ab – mit meinem Gepäck, aber ohne mich. Mein Bibelwort war mir sicherlich eine Hilfe, dass ich in dieser Situation mutig um Hilfe bitten konnte. Die Bahnbediensteten waren herzlich und hilfsbereit und nahmen mein Gepäck an einem Bahnhof unterwegs aus dem Zug. Ich fuhr mit dem nächsten Zug, unterwegs erhielt ich dann mein Gepäck zurück. Und ich bin, wenn auch verspätet, aber doch wohlbehalten zu Hause angekommen. Ich wusste, dass der gute Gott mir auch bei der Lösung der Folge meiner falschen Entscheidung helfen würde.

Eine andere Erinnerung: Ich nahm an einer Veranstaltung teil, bei der wir den Plattensee vom einen zum gegenüberliegenden Ufer durchschwammen. Je näher das Ziel kam, desto kräfte-

zehrender war das Schwimmen. Ein Schwimmkamerad von mir hatte sehr mit sich zu kämpfen, und so entschied sich mein Trainer ihm zu helfen. Das bedeutete jedoch, dass ich im kalten Wasser auf mich alleine gestellt blieb. In Gedanken bat ich den guten Gott um Hilfe. Als ich mit Mühe das Ufer erreicht hatte, nahm mich schon meine Mutter in Empfang, die inzwischen den Plattensee umfahren hatte und trotz der Geländesperung in den Zielbereich hineinkam. Sie hüllte mich in ein Handtuch und half mir mit Wasser, dass ich wieder zu mir kam.

Viele – kleinere und größere – Erlebnisse dieser Art sind mir im Laufe der Zeit widerfahren. Manch einer lächelt über mich, wenn ich sage, kein Problem, man muss sich keine Sorgen um mich machen, denn ich kann ja jederzeit anklopfen und bitten – und der gute Gott hilft mir dann. Auch eine Geschichte aus der jüngsten Vergangenheit bezeugt dies: Letztes Jahr war ich ganz alleine zu Hause, als unser Hund eines Morgens verstarb. Es war schrecklich. Eine Stunde zuvor lag er noch vor meinem Zelt im Garten. Ich versuchte meine Eltern, die in dieser Zeit nicht in Sopron waren, den Tierarzt und unsere Freunde anzurufen – doch niemand war erreichbar. Den dritten Nachbarn konnte ich dann aufhalten, als er eben von Zuhause aufbrechen wollte. Er half dabei, unseren Hund würdig in unserem Garten am Wienerberg zu bestatten.

Versprach nicht der gute Gott in meinem Konfirmationsspruch, dass ich nur bitten müsse und dann gebe er mir, was ich brauche?

András Farsang

Eine Gemeinschaft, in der man angenommen ist

Im Gespräch mit der Konfirmandin Hédi Grieszler

Sie gehört der derzeitigen deutschen Konfirmandengruppe an – und ist der Gemeinde auch darüber hinaus verbunden, etwa als Mitglied der Kindergruppe. Was blickt ein jungen Menschen, der gerade auf dem Weg zur Konfirmation ist, auf Gott und die Kirche? Hédi Grieszler steht dem Christophoros Rede und Antwort.

Was bedeutet es dir, dich auf die Konfirmation vorzubereiten?

Ich besuche den Konfirmandenunterricht und, wenn ich kann, die deutschen Gottesdienste. Es ist ein gutes Gefühl, einer Gemeinschaft anzugehören, in der die Menschen einander wertschätzen. Mir gefällt der Unterricht, weil du ihn interessant und abwechslungsreich gestaltest. Ich freue mich, dass wir diesen Weg gemeinsam gehen können.

Wer ist Gott für dich? Wie fühltest du seine Nähe bisher in deinem Leben?

Wenn ich etwas Schlechtes getan habe oder etwas vergessen habe und deshalb in eine schwierige Situation geraten bin, habe ich das im Gebet vor Gott gebracht. Und Gott hat mir immer irgendwie geholfen und mich aus brenzligen Situationen geholt. Dafür bin ich ihm dankbar.

Es ist egal, wenn jemand das anders sieht, ich selbst glaube daran, dass Gott existiert. Ich muss mich nur im Gebet an ihn wenden und dann zeigt er mir einen Weg auf. Vielleicht macht er das nicht immer genau so, wie ich mir das vorgestellt hätte, und vielleicht nicht immer sofort, aber es ist ganz sicher, dass er hilft.

Was denkst du, wozu ist eine Kirchengemeinde gut? Manche denken ja, dass sie daheim für sich alles mit Gott klären können und niemanden dazu brauchen.

Gott verbindet die Gläubigen in Gemeinschaften. In der Familie – aber eben auch in der Gemeinde. Ich persönlich denke, dass es in der Kirchengemeinde leichter ist, Freunde und Gleichgesinnte zu finden, weil es dort Menschen gibt, die ähnliche Wertvorstellungen haben wie wir, die also auf denselben Grund bauen. So können wir miteinander den Glauben leben.

Welche guten Erfahrungen hast du mit der Kirche?

Ich habe ja schon lange viele Angebote der Kirche wahrgenommen, ich denke da auch an die vielen Kindergruppen und Kinderbibelwochen, aber auch an die Heiligabend-Gottesdienste, in denen ich mit anderen im Krippenspiel mitwirken durfte. Irgendwie sind all diese Dinge so gut gemacht, dass ich mich angesprochen und motiviert fühlte – auch wenn ich mich bei anderen Angeboten leicht langweile.

Worin kann die Gemeinde dein Leben bereichern? Und worin kannst du die Gemeinde bereichern?

Die Gemeinde beschenkt mich zum Beispiel mit wichtigen menschlichen Beziehungen und eröffnet den Raum für neue Freundschaften, für ein gemeinsames Wachsen. Das ist etwas, was ich als sehr bereichernd empfinde.

Ich habe einige Klassenkameraden, die nicht gläubig sind und die sich gar nicht vorstellen können, dass sie, würden sie auch nur ein- oder zweimal zu kirchlichen Veranstaltungen kommen, Gefallen daran finden würden und danach regelmäßig kommen würden. Vielleicht gelingt es ja,

manch einen dennoch mitzunehmen. So könnten wir die Gemeinde bereichern.

Als ihr vor ein paar Monaten als Konfirmandengruppe im Gottesdienst vorgestellt wurdet, waren sehr viele deutsche Konfirmanden aus früheren Jahrgängen da, um euch zu begrüßen. Was denkst du, warum sind sie immer noch „da“?

Sie haben in der Gemeinde Liebe, Aufmerksamkeit und Freunde gefunden. Und ihnen ist ihre eigene Konfirmation und die gesamte Gemeinde wichtig. Es zeigte sich ganz klar, dass sie nicht einfach am Konfirmandenunterricht teilgenommen hatten und sie unterdessen das Ganze gar nicht interessierte. Sondern irgendwie wurden sie berührt von dem, was da um sie herum und mit ihnen geschah. Ich denke, Gemeinde bedeutet ihnen, dass sie – neben der Familie, der Schule, dem Sportverein oder der Musikschule – noch irgendwohin gehören, wo sie gemocht werden und ihnen Zuwendung zuteil wird, weil sie so, wie sie sind, wichtig und wertgeschätzt sind. Es tut gut, solche Menschen um sich zu haben und Teil einer solchen Gemeinschaft zu sein.

Holger Manke

Intézményeink életéből

„Angyaljárás”

*„Tompítani egy ajtó csattanását,
megérteni, kit messze visz a másság,
karon fogni, ki épp a sárba esne,
pár szalmaszálát tenni csak keresztbe...”
(Füle Lajos: Szolgálatok)*

Igaz, hogy a böjti időszak napjait éljük, most mégis tekintsünk vissza ádvent utolsó hetére, annak is egy konkrét délelőtti eseményére:

– Jó reggelt, Klári néni! Angyalokat hoztam. Bejöhetünk? – kérdezi Lázárné Tóth Szilvia a Fabricius Szeretetotthon egyik lakóját.

A válasz: igen. A női imakör néhány tagja pedig megtölti a szobát étellel. Felcsendül egy jól ismert karácsonyi ének hegedűszó-kísérettel, melyet a lelkész nő szolgált. Utána felolvassuk a Bibliából Jézus születésének történetét, majd elhangzik egy szép vers. Ez a rövid műsor minden olyan szobában megismétlődik, amelynek lakói ágyhoz kötöttek, ennél fogva nem tudnak már

sem istentiszteletre, sem az ebédlőbe lefáradni. Hálás tekintettel, meghatódva köszönik az idős, beteg testvérek a megemlékezést, miközben mi is a könnyeinkkel küszködünk. Erősnek kell lenni, jön a következő szoba, és a következő testvér. Ezt a folyamatot úgy nevezzük, hogy „Angyaljárás”.

Egy kis időre valóban angyaloknak érezzük magunkat mi is, amikor az ünnep hangulatában megörvendeztetjük rászoruló testvéreinket. Szívszorító megpillantani a falakon lévő fotókat, amelyeken boldog fiatalon néznek egymásra a házastársak, ma pedig már csak egyikük él.

Befejezésül az ebédlőben adjuk elő szerény műsorunkat, kívánva ezzel áldott, békés karácsonyt az Otthon minden lakójának. Az angyaljárás ezzel nem ért véget, hiszen egész évben minden nap gyakorolhatjuk ezt a tevékenységet, azaz, hogy törődünk egymással.

Szmolár Zsuzsa

15 éves a Szeretetotthon

A Fabricius Endre Evangélikus Szeretetotthon az idén ünnepelte fennállásának 15. évfordulóját. Ebből az alkalomból 2019. február 4-én ünnepi rendezvényre hívtuk és vártuk lakóink, hozzátartozóik és dolgozóink mellett gyülekezetünk jeles tagjait is, így Dr. Tatár Ágnes, az Intézmény igazgatótanácsának elnöke, Kónyi-Kiss Gáborné dr. igazgatótanácsai tag, Stinnerné Hubert Sarolta igazgatótanácsai tag, dr. Majorné Bruckner Judit, a Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola óvodavezetője, presbiter, Stinner Dávid felügyelő, Pelikán András igazgató lelkész és Tóth Károly gyülekezeti lelkész vettek rész az ünnepélyen.

Hubert Katalin szociális munkatárs köszöntötte a résztvevőket, majd Lázárné Tóth Szilvia és Pelikán András ünnepi áhítatot tartottak, a kántori szolgálatot Stinnerné Hubert Sarolta látta el. Pelikán András prédikációját február hónap igéjére alapozta: „A jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, ami láthatóvá lesz rajtunk.” (Róm 8,18–30). Kiemelte, hogy Pál apostol élete telve volt küzdelemmel és szenvedéssel, ám ő mindvégig kitartott, hisz Isten vele volt, szívében pedig mindvégig hordozta a reményt, hogy szenvedései nem hiábavalóak: földi élete végén elnyeri jutalmát. A lelkész hangsúlyozta, hogy életünk nem csupán a feladatok és szenvedések mentén hasonlít Páléhoz – az Isten áldása minden percben megtapasztalhatóan velünk van, ezért reménységben élhetjük át mindazt, ami ránk méretik – így válhat rajtunk is nyilvánvalóvá Isten dicsősége. „Ezért tudunk hálaival emlékezni az elmúlt 15 évre, s egyben előretekintve, a jövőbe vetett reménységgel ünnepelni ma.”

Stinner Dávid felügyelő köszöntötte az ünneplő közösséget. Háliját fejezte ki az itt dolgozók munkájáért, valamint azért, hogy egy olyan közösség-

hez tartozhat, amelynek Szeretetotthona nem csupán nevében, hanem minden megnyilvánulásában is ezt képviseli.

Az ünnepi esemény Kunstár Ágnes intézményvezető gondolataival folytatódott. Kiemelte az ünneplés fontosságát, amely egyben jó alkalom a visszatekintésre, és az így a megélt tapasztalatok alapján tervezhető a jövő. Elismerését és köszönetét fejezte ki a munkatársak, önkéntesek szolgálataért, melyet sok munkával, szorgalommal végeznek nap, mint nap az idősekért. „Az Otthon az, ahová jó hazajönni, ahol mindig van kire számítani.” – mondta.

Ezt követően a Szeretetotthon lakója, Magdi néni szavalta el egyik kedves versét, Arany János Fiamnak című költeményét, majd Konter Zsófia vasúti diakóniai önkéntes koordinátorunk Pilinszky János gondolatait olvasta fel.

A Szeretetotthon elmúlt 15 évéről készült összefoglaló kisfilm megtekintése után ehhez kapcsolódó kvízkérdéseket válaszolhattak meg legfigyelmesebb nézőink, a helyes válaszok jutalma apró figyelmesség volt.

Az ünnepség természetesen tortával és kötetlen beszélgetéssel zárult.

Fábián Eszter
a Fabricius Endre Evangélikus Szeretetotthon
terápiás munkatársa

Engedjétek hozzám jönni...

Hittan

Én, Lilla a Hunyadiba járok. Hittanra Márta néni tanít, ő nagyon sokat tud Jézusról és kedves. Amikor Ő beszél, olyan, mintha az Úr szólna hozzám. Nemrég lánynapot tartott nekünk a gyülekezeti házban, beszélgettünk, rajzoltunk és mesét találtunk ki.

A legszebb élményem a nyári „ottalvós” hittantábor volt a suliban. Ott párnákon körben ülve reggeliztünk, olyan volt, mint egy igazi úrvacsora, csak kakaós csigát ettünk.

Nyáron történt az is, hogy a Szélrózsára mentünk. Ez egy olyan dolog, ahol sok ember

van, és mindenki Istenről beszél. Azért jó ott lenni, mert megkönnyebbíti a szívemet.

Régebben Balfra jártunk, most a gyermek-istentiszteleten gyűjtöm a matricákat. Reggel korán kell kelni, de ez nem akadályoz abban, hogy elmenjek. Fifire még nem járok, de nagyon szeretnék. Remélem, már elég nagy vagyok hozzá.

Azért jó mindez, mert a gyülekezetben mindenki Istenről szeretne tudni és jobban megismerni. Ez nagyon jó.

Vajda Lilla, 8 éves

A következő hetekben lehet jelentkezni evangélikus hittanra! Órarend szerinti evangélikus hittanórákat tartunk az egyházi és állami iskolákban egyaránt. A szeptemberben iskolát kezdő gyerekek hitoktatásáról az iskolai beiratkozáskor kell nyilatkozniuk a szülőknek, a felsőbbévesek évenként válhatnak csoportot, szüleik május 20-áig nyilatkozhatnak erről az iskolákban. Az evangélikus hitoktatásban részt vehetnek meg nem keresztelt vagy más felekezet templomában keresztelt diákok is, mindenkit szívesen látunk hittan csoportjainkban!

Tervezett programok

Televíziós istentisztelet-közvetítés

Április 14-én, virágvasárnap soproni templomunkból közvetít istentiszteletet a Duna Televízió. A közvetítés „csúsztatott élő adás” lesz, a 10 órakor kezdődő istentiszteletet rögzítik, de a felvétel vége után mindössze tíz másodperccel, 11 órától már adásba is kerül. Az idei esztendőben evangélikus egyházunkban három helyszínről lesz ilyen közvetítés, ezek egyike Sopron.

Ezen a napon a megszokott vasárnapi istentiszteleti rendünk is változik. A reggeli és a balfi istentisztelet elmarad, mindazokat, akik azokra rendszeresen járnak, szeretettel hívjuk most 10 órára. A 9 órai német istentisztelet helyszíne a gyülekezeti ház nagyterme lesz, mert a templomban a kamerákat, világítást, mikrofonokat fogják próbálni az élő adás előtt. Természetesen a német istentisztelet résztvevőit is várjuk szeretettel az alkalom után, 10 órára a templomba. Külön gyermek-istentisztelet sem lesz ezen a vasárnapon, a családokat is szeretnénk a templomba hívni, ugyanakkor a legkisebbeknek, a mocorgósoknak 10 órától a templomi istentisztelettel párhuzamosan lesz foglalkozás a gyülekezeti házban.

Bizonyos, hogy templomi istentiszteletünk megszokott atmoszférája ezen a vasárnapon kicsit más lesz. Más fények lesznek, kamerák mozognak, és az istentisztelet minden egyes perce előre ki lesz számolva, hiszen a televíziós adás ezt megköveteli tőlünk. Mégse féljünk eljönni erre az alkalomra, sőt, éljük át azt, hogy szerte Magyarországon, sőt, szerte Európában sok ezren énekelnek, imádkoznak velünk együtt és Isten gazdagító ígéjét is együtt hallgathatjuk távol lévő hittestvéreinkkel.

Arra készülünk, hogy gyönyörű templomunkba ilyen módon meginvitáljuk a távoli nézőket is. Jó házigazdaként és szívélyes gyülekezetként pedig azzal tudjuk őket meghívni, ha sokan eljövünk a templomba és teli padosorokból szól majd a Jeruzsálembé bevonuló Jézust dicsérő énekünk. Sok szeretettel hívogatok tehát mindenkit erre a különleges istentiszteletünkre, legyünk együtt úgy, hogy ne csak mi érezzük otthon magunkat templomunkban sokan, hanem a tévénézők is itthon legyenek velünk!

Pelikán András

Csoportjaink alkalmai

böjti istentisztelet minden böjti hétfőn 15 órakor a Fabricius Szeretetotthonban

szerdai bibliaóra minden szerdán 18 órakor a kisteremben (március 27-én és április 17-én elmarad)

énekkar minden szerdán 17 órakor a klubszobában

ifi-Jugendgruppe csütörtökönként és péntekenként felváltva 18 órakor az ifiteremben

nagyifi minden pénteken 20 órakor az ifiteremben (április 19-én elmarad)

női imaóra március 21-én, április 4-én és 25-én, csütörtökön 19 órakor a klubszobában

filmklub március 18-án és április 8-án, hétfőn 18 órakor a kisteremben

nőslénykör (férfi beszélgetőkör) március 11-én és április 8-án, hétfőn 20 órakor a klubszobában
Glaubensgesprächskreis - német beszélgetőkör március 8-án, 22-én, április 12-én, 24-én, pénteken 15.30-kor a lelkészi hivatalban

Kirchenkaffee március 17-én, április 28-án (!), vasárnap 10 órakor a kisteremben

gyerek-istentiszteleti teaház április 7-én, vasárnap 10 órakor a kisteremben

baba-mama kör március 20-án, április 3-án, 17-én, szerdán 10 órakor az ifiteremben

Kindergruppe - német gyerekcsoport március 13-án, 27-én, április 10-én, 24-én, szerdán 16.30-kor a kisteremben

barkácskör minden pénteken 15 órakor a társalgóban

A Soproni Evangélikus Egyházközség

Böjti portrék – a félelem, a győzelem és az öröm arcai Meváltónk útján

címmel evangélizációs sorozatot tart.

igehirdető: **Sefcsik Zoltán**
szekszárdi evangélikus lelkész

időpont: **2019. március 26-27-28.**,
kedd-szerda-csütörtök, 18 óra

helyszín: a soproni evangélikus
gyülekezeti ház nagyterme (Színház u. 27.)

2019. május 12-én, vasárnap gyülekezeti napot tartunk. Aznap a négy délelőtti istentisztelet helyett 9 órakor egy, közös, kétnyelvű, jó idő esetén szabadtéri istentisztelettel tervezzük kezdeni a napot. Szervezünk gyerekprogramokat, bepillantást nyerhetünk gyülekezetünk egyes csoportjainak működésébe, közös ebédrel készülünk. További részletekkel húsvétkor jelentkezünk, jó lenne, ha minél többünknek szívügye lehetne ez a nagy találkozási lehetőség.

Gyermek-istentisztelet Nagycsütörtök délelőttjén, április 18-án 10 órakor a Nagyteremben

Kíváncsi vagy, hogy milyen az a **húsvéti vacsora**, amelyet Isten népe az egyiptomi szabadulás óta minden évben megünnepel?
Kíváncsi vagy, hogy az Úr Jézus és tanítványai, hogyan ünnepelték meg a **Széder estet**, mit mondott és tett Jézus azon az éjszakán?

Nagycsütörtökön hallhatsz minderről, sőt meg is ízlelheted!

Szeretettel várunk Téged és Családodat!

Lélekkel, ismerettel

Magyarországi
Evangélikus Egyház
Technikai
szám: **0035**

Evangélikus
Egyház

100% evangélikus alapítvány

Soproni Evangélikus Alapítvány
Adószám: 18986745-1-08

Soproni Evangélikus
Egyházközség

Istentiszteleti szolgálati beosztás

2019. böjt – húsvét

március 10. (1. vasárnap böjtben, Invocavit)

- 8.00 magyar : Tóth Károly
- 9.00 német (a liceumi 12.C osztály evangélikus diákjaival): Holger Manke
- 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
Matus Klára
- 10.00 magyar (személyes áldással): Tóth Károly
- 15.00 Balf: Tóth Károly
- 16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly

március 14.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

március 17. (2. vasárnap böjtben, Reminiscere)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
- 9.00 német (úrvacsorás): Gertraud Winter
- 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
Tóth Károly
- 10.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
- 15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly

március 21.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

március 24. (3. vasárnap böjtben, Oculi)

- 8.00 magyar : Pelikán András
- 9.00 német : Holger Manke
- 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
Pelikán András
- 10.00 magyar: Pelikán András
- 15.00 Balf: Pelikán András
- 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

március 26.

- 18.00 böjti evangélikációs sorozat a nagyteremben:
Sefcsik Zoltán szekszárdi lelkész

március 27.

- 18.00 böjti evangélikációs sorozat a nagyteremben:
Sefcsik Zoltán szekszárdi lelkész

március 28.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke
- 18.00 böjti evangélikációs sorozat a nagyteremben:
Sefcsik Zoltán szekszárdi lelkész

március 31. (4. vasárnap böjtben, Laetare)

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
 9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
 Pelikán András
 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
 15.00 Balf: Tóth Károly

április 4.

- 17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás):
 Holger Manke

április 7. (5. vasárnap böjtben, Judica)

- 8.00 magyar: Boros Viktória (szupplikáció)
 9.00 német: Gertraud Winter
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
 Tóth Károly (óvodások közreműködésével)
 10.00 magyar: Boros Viktória (szupplikáció)
 15.00 Balf: Boros Viktória (szupplikáció)
 16.00 kórházkápolna: Boros Viktória (szuppli-
 káció, úrvacsorás)

április 11.

- 17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

április 14. (6. vasárnap böjtben, virágvasárnap)

- 9.00 német a nagyteremben: Holger Manke
 10.00 magyar, televíziós közvetítés:
 Pelikán András

április 15.

- 14.00 Balfi úti idősothton (úrvacsorás):
 Pelikán András
 15.00 Ikva idősothton (úrvacsorás):
 Pelikán András

április 17.

- 11.00 a Líceum csendesnap i istentisztelete:
 Simon Attila

április 18. (nagycsütörtök)

- 10.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
 Matus Klára
 17.00 kétnyelvű (úrvacsorás): Holger Manke,
 Pelikán András a gyülekezet fiataljaival

április 19. (nagypéntek)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 9.00 német (úrvacsorás): Holger Manke
 10.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 18.00 magyar (passióolvasás, csatlakozóan úr-
 vacsorás): Pelikán András

április 20. (nagyszombat)

- 14.00 német a temetőkápolnában:
 Holger Manke
 15.00 magyar a temetőkápolnában: Tóth Károly

április 21. (húsvét)

- 5.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 8.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
 Pelikán András
 9.00 német (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
 Holger Manke
 10.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
 Pelikán András
 15.00 Balf (úrvacsorás): Pelikán András
 16.15 Fertőszentmiklós (úrvacsorás):
 Pelikán András

április 22. (húsvéthétfő)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Tóth Károly
 9.00 német: Holger Manke
 10.00 magyar (csatlakozóan úrvacsorás):
 Tóth Károly

április 24.

- 8.15 a Hunyadi iskola húsvéti istentisztelete:
 Kadlecik Zoltán

április 25.

- 17.00 Wochenpredigt: Manke-Lackner Eszter

április 28. (húsvét u. 1. vasárnap, Quasi modo geniti)

- 8.00 magyar : Pelikán András
 9.00 német: Holger Manke
 9.00 gyermek-istentisztelet a nagyteremben:
 Pelikán András
 10.00 magyar (konfirmációi jubileummal):
 Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

Minden vasárnap a 10 órakor kezdődő istentisztelethez csatlakozóan úrvacsora van.

Minden vasárnap és ünnepnapokon 15 órakor istentisztelet a Fabricius Endre Evangélikus Szeretet-
 otthon (Sopron, Kisfaludy u. 10.) kápolnájában. (A hónap első vasárnapján úrvacsorás istentisztelet.)

Christophoros

A Soproni Evangélikus Egyházközség újságja
 9400 Sopron, Színház utca 27.
 e-mail: sopron@lutheran.hu
 web: <http://sopron.lutheran.hu>
 tel: 99/523-002; fax: 99/523-003
 számlaszám: 11737083-20006895

Nyomtatva 400 példányban.
 Várható következő megjelenés:
 2019. húsvét
 Felelős kiadó: Pelikán András